

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 01.06.2004
KOM(2004) 394 lopullinen

KOMISSION VALMISTELUASIAKIRJA

**Ympäristönäkökohtien sisällyttäminen muihin politiikan osa-alueisiin – Cardiffin
prosessin arviointi**

1. JOHDANTO

Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä muihin politiikan osa-alueisiin (jäljempänä käytetään myös ilmaisua ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen) koskeva arviointi on seurausta Eurooppa-neuvoston kevään 2003 kokoontumisesta, jossa kirjattiin komission aikomus arvioida vuosittain ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen liittyvää Cardiffin prosessia ja tarkastella säännöllisesti ympäristöpolitiikkaa sekä raportoida ajoissa näiden menettelyjen tuloksista, jotta ne voidaan ottaa huomioon tulevien kevätraporttien valmistelussa vuodesta 2004 lähtien.¹ Arvioinnilla täydennetään vuoden 2003 ympäristöpoliittista katsausta², joka julkaistiin joulukuussa 2003, ja sitä olisi tarkasteltava mainitussa katsauksessa esitettyjen tietojen yhteydessä.

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen periaatteen yhteydessä tunnustetaan se, että pelkillä ympäristöpoliittisilla toimenpiteillä ei pystytä toteuttamaan niitä ympäristöön liittyviä parannuksia, jotka ovat tarpeen osana kestävää kehitystä. Muutokset, joita tarvitaan huolestuttavien ympäristöön kohdistuvien paineiden vähentämiseksi kalastus-, maatalous-, liikenne-, energia- ja muilla aloilla kestävä kehityksen mahdollistamiseksi, voidaan mahdollistaa ainoastaan ottamalla ympäristönäkökohdat huomioon näillä aloilla.³

EU:n tasolla ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen merkitys tunnustetaan EY:n perustamissopimuksen 6 artiklassa, jonka mukaan *"ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä [...] yhteisön politiikan ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävä kehityksen edistämiseksi"*.⁴ Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen sai institutionaalista voimaa vuonna 1998, kun Eurooppa-neuvosto käynnisti ns. Cardiffin prosessin ja edellytti neuvoston eri kokoonpanojen laativan strategioita tätä tarkoitusta varten.

Göteborgissa vuonna 2001 hyväksytyssä Euroopan unionin kestävä kehityksen strategiassa menttiin askelta pitemmälle, sillä siinä edellytetään pyrittävän sekä ensisijaisten ympäristötavoitteiden saavuttamiseen että ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen muihin politiikan osa-alueisiin taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden ohella. Strategiassa esitetään pitkän aikavälin visio, jossa yhdistyvät dynaaminen talous sekä sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja korkeat ympäristöstandardit. Tämä edellyttää politiikan johdonmukaisuutta ja ympäristönäkökohtien sisällyttämisen uudelleen painottamista kuten Eurooppa-neuvosto korostaa vuoden 2001 päätelmissä, joissa hyväksytään Euroopan unionin kestävä kehityksen strategia ja *kehotetaan neuvostoa viimeistelemään ja syventämään alakohtaisia strategioita ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseksi kaikilla asiaankuuluvilla yhteisön politiikan aloilla, pyrkimyksenä strategioiden mahdollisimman pikainen täytäntöönpano, ja näin tehdessään varmistamaan, että kuudennessa ympäristöä koskevassa yhteisön toimintaohjelmassa ja kestävä kehityksen strategiassa asetetut asiaan liittyvät tavoitteet otetaan huomioon*.

EU:n tasolla ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevien alakohtaisten strategioiden kokonaisvaltaisempaa pitkän aikavälin lähestymistapaa täydentää laajennetun vaikutusten

¹ Kohta 58, puheenjohtajan päätelmät, Brysselin Eurooppa-neuvosto, 20. ja 21. maaliskuuta 2003.

² KOM(2003) 745, 3. joulukuuta 2003.

³ Ks. jäljempänä oleva laatikko.

⁴ Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen merkitys vahvistettiin Euroopan unionin tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan 18. heinäkuuta 2003 ehdottamassa perustuslakiluonnoksessa (II-37 ja III-4 artikla). Ks. <http://european-convention.eu.int/DraftTreaty.asp?lang=EN>

arvioinnin väline, jota on tarkoitus käyttää silloin, kun ehdotetaan yksittäisiä poliittisia toimenpiteitä tai aloitteita⁵. Kummallakin välineellä on tärkeä merkitys oikean tasapainon saavuttamiseksi kestävän kehityksen kolmen pilarin välillä ja siten ympäristönäkökohtien sisällyttämisen korkeamman tason saavuttamiseksi.

Viime vuosina käynnistetyt prosessit ovat johtaneet ympäristöä koskeviin parannuksiin monilla aloilla. Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen edistyi kuitenkin tehokkaammin, jos kaikilla aloilla pantaisiin täytäntöön viimeisten viiden vuoden aikana tehdyt sitoumukset. Tämä on vaikea prosessi: koska ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä muihin politiikan osa-alueisiin koituvat helposti saatavilla olevat edut on jo poimittu, on tulevaisuudessa pyrkimyksissä itsepintaisten, kestävän kehityksen vastaisten suuntausten hillitsemiseksi keskityttävä yhä suuremmissa määrin rakenteellisiin uudistuksiin, jotka voivat aiheuttaa jännitteitä asiaan liittyvien alojen vakiintuneiden eturyhmien kanssa. Lisäksi tarvitaan kansallisen tason toimia, jotta edistytään unionin tasolla tehtyjen sitoumusten täyttämässä, koska monilla aloilla yhteisön toimivalta on rajoitettu.

Arvioinnissa esitetään ensin ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen kehys EU:n tasolla Cardiffin prosessin käynnistämisestä lähtien vuonna 1998. Seuraavaksi luodaan yhdistetty katsaus ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen tasoon aloilla, joita on pyydetty laatimaan ympäristöasioiden huomioon ottamista koskevia strategioita. Lopuksi esitetään päätelmät siitä, miten ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen voidaan viedä eteenpäin EU:n tasolla. Päätelmissä korostetaan ensisijaisia toimia, joilla edistetään Cardiffin prosessin täytäntöönpanoa, ja täytäntöönpanon tukemista täydentävillä kansallisen ja yhteisön tason toimilla, varsinkin mukauttamalla ympäristöpolitiikan olemassaolevia lähestymistapoja ja kehittämällä niitä edelleen sekä etsimällä kaikkia hyödyttäviä ratkaisuja.

2. YMPÄRISTÖNÄKÖKOHTIEN SISÄLLYTTÄMISEN EU-KEHYS

Kun Amsterdamin sopimukseen vuonna 1997 sisällytettiin ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskeva lauseke, Luxemburgissa (joulukuussa 1997) kokoontunut Eurooppa-neuvosto korosti olevansa vakuuttunut siitä, että ympäristönsuojeluvaatimukset on sisällytettävä yhteisön politiikkoihin ja toimiminen erityisesti kestävän kehityksen edistämiseksi, ja pyysi komissiota laatimaan strategian ennen Eurooppa-neuvoston kesäkuun 1998 kokousta kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi.⁶

Komission tiedonannossa *Integraatioon tähtäävä kumppanuus*⁷ vastattiin pyyntöön korostamalla toimia, jotka ovat tarpeen 6 artiklan sisällön muuttamiseksi konkreettisiksi tuloksiksi ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseksi. Tärkeimmät suuntaviivat ovat seuraavat:

- Komission sitoumus varmistaa, että sen tärkeimpiin poliittisiin aloitteisiin sisällytetään ympäristönäkökohdat ottamalla käyttöön yksityiskohtainen ympäristöarvioinnin mekanismi.

⁵ Ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja strateginen ympäristöarviointi ovat muita välineitä, joilla edistetään ympäristönäkökohtien huomioon ottamista kansallisella tai alueellisella tasolla (hankkeiden, suunnitelmien ja ohjelmien yhteydessä).

⁶ Ks. kohta 56, puheenjohtajan päätelmät, Luxemburgin Eurooppa-neuvosto (12. ja 13. joulukuuta 1997).

⁷ KOM(98) 333, 27. kesäkuuta 1998.

- Komission sitoumus arvioida EU-politiikkoja ja valmistella tärkeimpien alojen toimintastrategioita mukaan luettuna politiikka- ja suoritusindikaattorien sekä ohjeellisten tavoitteiden määrittäminen.
- Kehotus neuvostolle määritellä ensisijaiset toimet ympäristövaatimusten sisällyttämiseksi muihin politiikan osa-alueisiin ja tehokkaat mekanismit strategian täytäntöönpanon seuraamiseksi.
- Kehotus Eurooppa-neuvostolle tarkastella määräajoin ympäristönäkökohtien sisällyttämistä tärkeimpiin alakohdaisiin politiikkoihin.
- Viisi vuotta myöhemmin on merkittävästi edistytty edellä esitettyjen suuntaviivojen muuttamisessa käytännön toimiksi ja sitä kautta edistetty edelleen ympäristönäkökohtien huomioon ottamista, seuraavat virstanpylväät mukaan luettuna:
- **Cardiffin prosessin** käynnistäminen vuonna 1998. Eurooppa-neuvosto otti merkittävän askeleen 6 artiklan soveltamiseksi käytännössä edellyttäessään neuvoston eri kokoonpanojen laativan strategioita ja ohjelmia, joiden tarkoituksena on ympäristönäkökohtien sisällyttäminen politiikan aloihin energia-, liikenne- ja maatalouspolitiikoista alkaen. Prosessi koskee nyt yhdeksää alaa (liikenne-, maatalous- ja energia-alan lisäksi Cardiffin prosessissa ovat mukana teollisuus, sisämarkkinat, kehitys, kalastus, yleiset asiat sekä talous- ja rahoitusasiat), joilla kaikilla on toteutettu ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevia strategioita.
- Helsingissä vuonna 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto selvensi edelleen **ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevien strategioiden täytäntöönpanoa**. Sen mukaan *“alakohtaiset strategiat olisi valmistumisen jälkeen pantava viipymättä täytäntöön. Strategioita on säännöllisesti arvioitava, seurattava ja valvottava, jotta niitä voitaisiin mukauttaa ja tehostaa. Komissiota ja neuvostoa kehoitetaan kehittämään asianmukaisia välineitä ja tuottamaan käyttökelpoisia tietoja näitä tarkoituksia varten.”*⁸
- Vuosi 2001 merkitsi käännekohtaa ympäristönäkökohtien sisällyttämisen prosessissa, kun Göteborgissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi **Euroopan unionin kestävän kehityksen strategian** ja kolmannen, ympäristöpoliittisen, pilarin, lisäämisen Lissabonin strategiaan. Talouskasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta on nyt edistettävä ympäristönsuojelun rinnalla. Tässä uudessa poliittisessä kontekstissa Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa *”viimeistelemään ja syventämään alakohtaisia strategioita ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseksi kaikilla asiaankuuluvilla yhteisön politiikan aloilla, pyrkimyksenä niiden mahdollisimman pikainen täytäntöönpano [...] Tulevassa kuudennessa ympäristötoimintaohjelmassa ja kestävän kehityksen strategiassa esitetyt asiaa koskevat tavoitteet olisi otettava huomioon”*.⁹ Cardiffin prosessin perusteella laaditut alakohtaiset ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategiat ovat näin ollen yksi niistä keinoista, joilla kestävän kehityksen strategian ympäristötavoitteet pannaan täytäntöön.
- Osana EU:n kestävän kehityksen strategian täytäntöönpanoa komissiossa otettiin vuonna 2002 käyttöön kaikkien merkittävien poliittisten ehdotusten yhdenmukainen vaikutusten

⁸ Kohta 47, puheenjohtajan päätelmät, Helsingin Eurooppa-neuvosto (10. ja 11. joulukuuta 1999).

⁹ Kohta 32, puheenjohtajan päätelmät, Göteborgin Eurooppa-neuvosto (15. ja 16. kesäkuuta 2001).

ennakkoarvioinnin järjestelmä¹⁰. Järjestelmä käynnistettiin pilottivaiheena vuonna 2003, ja sitä sovelletaan 43 poliittiseen ehdotukseen. Tämä järjestelmä mahdollistaa tietoon perustuvien kompromissien tekemisen tapauskohtaisesti taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristövaikutusten perusteellisen analyysin perusteella uusia poliittisia ehdotuksia hyväksyttäessä. Se täydentää olennaisella tavalla alakohtaisten strategioiden kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa.

- Yhteisön **kuudennen ympäristöä koskevan toimintaohjelman**¹¹ voimaantulo syyskuussa 2002 korosti uudelleen ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen merkitystä. Kuudenteen ympäristötoimintaohjelmaan perustuvien tärkeimpiä ympäristökysymyksiä koskevien aihekohtaisten strategioiden kehittäminen tarjoaa mahdollisuuden edistää ympäristönäkökohtien huomioon ottamista, koska strategiat ovat monialaisia ja edellyttävät monien eri politiikan alojen yhteistoimintaa.
- Lokakuussa 2002 ympäristöneuvosto kehotti Eurooppa-neuvostoa pyytämään **koulutus-, terveys-, kuluttaja-, matkailu-, tutkimus-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikoista** vastuussa olevia neuvoston kokoonpanoja laatimaan strategioita kestävän kehityksen edistämiseksi sisällyttämällä ympäristönäkökohdat olemassa oleviin politiikkoihinsa ja toimiinsa.¹²
- Vuodesta 2003 lähtien useimmissa vanhoissa ja uusissa EU:n jäsenvaltioissa on laadittu **kansallisia kestävän kehityksen strategioita**, joista monissa käsitellään ympäristönäkökohtien huomioon ottamista ja politiikan johdonmukaisuutta.

YMPÄRISTÖÖN KOHDISTUVAT PAINEET NIILLÄ TÄRKEIMMILLÄ ALOILLA, JOILLA YMPÄRISTÖNÄKÖKOHdat ON SISÄLLYTETTÄVÄ TOIMIIN

*Seuraavassa esitetään kuvaus haasteista, joihin on tartuttava ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen avulla, ja katsaus joihinkin akuutteihin ympäristöön kohdistuviin paineisiin niillä tärkeimmillä aloilla, joilla ympäristönäkökohdat on sisällytettävä toimiin. **EU on määritellyt nämä paineet ja on ryhtymässä niitä koskeviin toimiin osassa 3 kuvailulla tavalla. Monissa tapauksissa nämä toimet ovat niin uusia, että kaikki niiden edut eivät vielä ole tiedossa***¹³*Kun kuitenkin otetaan huomioon, että jotkin ympäristösuuntaukset ovat erityisen vakavia, ympäristönäkökohtien sisällyttämispyrkimyksiä on edelleen vakaasti ajettava EU:n ja kansallisella tasolla.*

Kalastus: Ihmisen vaikutus meriympäristöön kalastuksen kautta, mutta myös ihmisen toiminnan aiheuttaman ilmastomuutoksen, pilaavien aineiden ja ravinteiden päästöjen sekä merenpohjan erilaisten käyttötapojen (kuten kiviaineksen louhinnan ja öljynporauksen) kautta. Kalakantojen koko vaihtelee myös luonnostaan. Näistä seikoista huolimatta jatkuva liikakalastus on ollut suurin syy kantojen pienenemiseen, ja pyynnit ovat puolittuneet viimeisten 25 vuoden aikana huolimatta ongelman ratkaisuyrityksistä. 40 % EU:n koko kalasaaliista otetaan kannoista, joiden katsotaan olevan turvallisten biologisten rajojen alapuolella. Joidenkin kalatyyppejen, kuten pohjakalojen ja diadromisten

¹⁰ Komission tiedonanto vaikutustenarvioinnista, KOM(2002) 276 lopullinen, 5. kesäkuuta 2002.

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 1600/2002/EY kuudennesta ympäristöä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta, EYVL L 242, 10. syyskuuta 2002.

¹² Kohta 9, ympäristöneuvoston päätelmät Euroopan unionin kestävän kehityksen strategian käytännön soveltamisesta ja Johannesburgissa tehtyjen sitoumusten ympäristöulottuvuudesta (Bryssel, 17. lokakuuta 2002).

¹³ Esimerkiksi liikennealalla toimenpiteet liikennemuutosiirtymän edistämiseksi maantie- ja lentoliikenteestä ympäristöystävällisempiin rautatie- ja vesiliikenteen liikennemuotoihin, biopolttoainedirektiivi (tavoitteena 5,75 prosentin markkinaosuus liikennepolttonesteistä vuoteen 2010 mennessä), ehdotus eurovinjettidirektiivin ja polttoaineverotuksen (matalammat vähimmäisverot polttoaineille, joiden CO₂-päästöt ovat vähäisemmät).

kalojen, osalta prosenttiosuus on niinkin korkea kuin 60. Tiettyjen lajien, kuten turskan ja kummeliturskan, osalta tilanne on vieläkin akuutimpi. Tilanne ei kuitenkaan ole huono kaikkien kantojen osalta. Pelagiset kannat ovat lisääntyneet viimeisten kahden vuosikymmenen aikana, kuten myös katkarapu- ja keisarihummerikannat. Pelagisten kantojen, kuten Pohjanmeren sillin, elpyminen kannoissa 1970-luvulla tapahtuneen romahduksen jälkeen osoittaa, että kannan elpyminen on mahdollista, jos oikeisiin toimiin ryhdytään. Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (International Council for the Exploration of the Sea, ICES) viimeisimmässä raportissa lokakuulta 2003 vahvistetaan elvyttämistoimenpiteiden tarve useiden kantojen elvyttämisen varmistamiseksi.¹⁴ Tästä tilanteesta johtuen on toteutettu lukuisia toimenpiteitä, ja viimeksi joulukuussa 2003 kalastusneuvosto sopi useiden kantojen elvyttämissuunnitelmista sekä, ensimmäistä kertaa sitten yhteisen kalastuspolitiikan voimaantulon jälkeen vuonna 1983, monivuotisista hallintasuunnitelmista.

Liikenne: Liikenteellä on ratkaisevan tärkeä merkitys EU:n taloudellisen kilpailukyvyn sekä kaupallisen, taloudellisen ja kulttuurisen vuorovaikutuksen kannalta. Kun taloudellinen toiminta ja tulot lisääntyvät, kuljetusten – erityisesti maantie- ja lentokuljetusten – kysyntä yleensä kasvaa. Ajoneuvo- ja polttoainetekniikan alalla on edistytty merkittävästi, ja tämän seurauksena paikalliset ilmansaastepäästöt ovat vähentyneet. Polttoainetehokkuudessa saavutettua edistystä on tähän mennessä kuitenkin enemmän kuin tasoittanut matkustaja- ja rahtiliikenteen kasvu, joka on johtanut kasvihuonekaasupäästöjen nettolisäykseen (International Climate Change Partnership -tietokanta, Euroopan ympäristökeskus – EEA). Liikennealan kasvihuonekaasupäästöt, etupäässä CO₂-päästöt, kasvoivat 20 prosentilla EU:ssa vuosina 1990–2000 ja edustavat 21:ä prosenttia EU:n kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismäärästä ja kumoavat näin muilla aloilla saavutetut parannukset. Paikallisella tasolla on edelleen huomattavia ongelmia, erityisesti ruuhkat, melusaaste ja dieselpolttoaineen käytöstä aiheutuvat hiukkaspäästöt.

Maatalous: Puolet EU:n maapinta-alasta on maatalousmaata – pelkästään tästä syystä maatalous on tärkeä EU:n luonnonympäristön kannalta. Maatalous on vuosisatojen ajan vaikuttanut erilaisten arvokkaiden, puolittain luonnonmukaisten luontotyyppien syntymiseen ja säilymiseen. Tänäpäin nämä luontotyypit muodostavat suurimman osan Euroopan maisemasta ja tarjoavat elinympäristön useille EU:n rikkaimmille eläin- ja kasvilajistoille. Rikkaan luonnonympäristön ja maatalouskäytäntöjen väliset yhteydet ovat monimutkaisia. Laajaperäinen maatalous ylläpitää monia Euroopan arvokkaita luontotyypejä, ja monien lajien säilyminen on siitä riippuvaista, mutta maatalouskäytännöt voivat vaikuttaa luonnonvaroihin myös haitallisesti. Sopimattomat maatalouskäytännöt ja maankäyttö voivat aiheuttaa maaperän, vesistöjen ja ilman pilaantumista, elinympäristöjen sirpaloitumista ja luonnonmukaisten lajien katoamista. Viime vuosina huoli maatalouden intensiivisten tuotantomenetelmien vaikutuksista sekä ihmisten terveyteen että ympäristöön on kasvanut. Maatalous aiheuttaa edelleen noin 10 % EU:n kasvihuonekaasujen kokonaispäästöistä pääasiassa metaani- ja typpioksiduulipäästöjen takia, huolimatta 6,4 prosentin vähennyksestä vuosina 1990–2000. Lisäksi torjunta-aineiden ja lannoitteiden lisääntynyt käyttö on johtanut ympäristön tilan heikkenemiseen. Nitraattipitoisuuksien yleiset suuntaukset EU:n vesistöissä saavat toimia esimerkkinä tästä. Maataloustoiminnot eivät ole ainoita toimintoja, jotka saastuttavat vesiä, mutta ne ovat merkittävässä määrin vastuussa siitä. Yleisesti ottaen nitraattipitoisuuksien tasot pohjavesissä ovat edelleen hyvin korkeat, ja tilanne on huolestuttava noin 40 prosentilla EU:n alueesta (vuonna 2001). EU:n eri alojen politiikoissa ja erityisesti yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP) keskitytään tämän vuoksi entistä enemmän ympäristön tilan heikkenemisen ehkäisemiseen. Samalla viljelijöitä kannustetaan maaseudun ja ympäristön hoitoon.

¹⁴ Näihin kantoihin kuuluu Pohjanmeren, Skagerrakin, Englannin kanaalin itäosien, Irlanninmeren ja Skotlannin läntisten vesien turska, joiden osalta ICES suosittelee saalistason asettamista nolaksi. ICES suosittelee samaa Irlanninmeren valkoturskan osalta. Kummeliturskan osalta Irlannista Portugaliin ICES suosittelee elvyttämissuunnitelmia ja saalistason asettamista nolaksi eteläisen kummeliturskakannan osalta. Kantojen elvyttämissuunnitelmia suositellaan myös Pohjanmeren punakampelalle, Kelttienmeren turskalle ja punakampelalle sekä Englannin kanaalin länsiosien ja Biskajanlahden kielikampelalle. Ks. *International Council for the Exploration of the Sea Report on cod and other fish stocks in the northeast Atlantic* (24. lokakuuta 2003). – <http://www.ices.dk/committee/acfm/comwork/report/asp/acfmrep.asp>

Energia: Vuonna 2000 energia-ala oli edelleen suurin EU:n kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttaja. Sen osuus oli 27 % EU:n 15 jäsenvaltion kasvihuonekaasujen kokonaispäästöistä¹⁵. EU:n energiantensiteetti parani vuosina 1985–2000: se väheni keskimäärin juuri yli 1 prosentilla vuodessa ja osoitti näin mahdollisuuksia energiankäytön suhteelliseen irtaantumiseen talouskasvusta. Lisäpyrkimykset ovat tarpeen nykysuuntauksien parantamiseksi. Sekä uusiutuva energia että energiatehokkuus tarjoavat mahdollisuuksia ympäristöön kohdistuvien paineiden vähentämiseen, mutta ennusteet eivät ole rohkaisevia. Esimerkiksi uusiutuvien energialähteiden osuus ei tällä hetkellä kasva tarpeeksi nopeasti, jotta EU-tavoitteet saavutettaisiin. Samalla kun koko EU:n energiankulutus on vakaasti kasvanut noin 1 prosentilla vuodessa vuodesta 1985 lähtien, uusiutuvan energian osuus on säilynyt matalana, 6 prosentin paikkeilla (vuonna 2001). Jäsenvaltioissa pannaan paraikaa täytäntöön politiikkoja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä ja biopolttoaineita koskevien direktiivien perusteella. Vaikka pitävien päätelmien tekeminen saattaa olla hieman liian aikaista, näyttää todennäköiseltä, että tehokkaammat pyrkimykset ovat tarpeen. Jo hyväksytyjen toimenpiteiden oikea täytäntöönpano on äärimmäisen tärkeää. Euroopan ympäristökeskuksen viimeisimmät ennusteet osoittavat, että jollei lisää poliittisia toimenpiteitä toteuteta, EU ei onnistu saavuttamaan ohjeellista tavoitettaan (12 % vuoteen 2010 mennessä). Näyttää myös epätodennäköiseltä, että EU pystyisi saavuttamaan sitä ohjeellista tavoitettaan, joka koskee uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön 22 prosentin osuutta sähkön bruttokulutuksesta vuoteen 2010 mennessä. Energiatehokkuuden alalla on vielä täysimääräisesti hyödynnettävä energiansäästöjen kustannustehokkuuspotentiaali, joka arvioidaan noin 18 prosentiksi nykyisestä energiankulutuksesta. Euroopan komission toukokuussa 2003 julkaiseman *World Energy, Technology and Climate Policy Outlook* –katsauksen¹⁶ mukaan nykyiseen kehitykseen perustuvassa skenaariossa (joka ei sisällä tuoreita EU:n ilmastonmuutospolitiikkoja) maailman energiankulutus on kaksinkertaistunut vuoteen 2030 mennessä, fossiiliset polttoaineet – öljy – ovat edelleen johtavassa asemassa energialähteinä ja hiilidioksidipäästöt ovat lähes kaksinkertaiset vuoteen 1990 verrattuna. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden voimakkaaseen kehittämiseen perustuvat vaihtoehtoiset skenaariot osoittavat, että kustannustehokkaat ratkaisut ovat mahdollisia, kun politiikan lähestymistapa on oikea.

Teollisuus: Toimenpiteet ympäristönäkökohtien sisällyttämiseksi teollisuuden toimiin ovat saaneet aikaan merkittäviä myönteisiä saavutuksia. Nämä pyrkimykset myötävaikuttivat EU:n teollisuuden hiilidioksidipäästöjen yleiseen vähentymiseen yli 11 prosentilla vuosina 1985–2000. Samanaikaisesti teollisuustuotanto kasvoi yli 31 prosentilla samana ajanjaksona. Tuotannon totaalista irrottamista happamoitumista aiheuttavista kaasupäästöistä ja otsonin esiasteiden päästöistä on myös tapahtunut, kuten myös tuotannon suhteellista irrottamista energian ja raaka-aineen käytöstä¹⁷. Viime vuosikymmeninä teollisuudessa on saavutettu huomattavia parannuksia useiden pilaantumista aiheuttavien aineiden osalta, mutta teolliset tuotantoprosessit aiheuttavat yhä huomattavan osan Euroopan kaikista saasteista. Teollisuus edustaa 21:ä prosenttia EU:n kasvihuonekaasujen kokonaispäästöistä ja on huomattava saasteiden lähde (esimerkiksi raskasmetallit, haihtuvat orgaaniset yhdisteet, ravinteet).

3. ALAKOHTAINEN ARVIOINTI

Tässä osassa tarkastellaan niitä yhdeksää alaa, joilla Cardiffin prosessia tähän mennessä sovelletaan: maataloutta, energiaa, liikennettä, kehitysyhteistyötä, teollisuutta, sisämarkkinoita, kalastusta, talous- ja rahoitusasioita sekä kauppa- ja ulkopolitiikkaa.¹⁸

¹⁵ Energia-alalla tarkoitetaan kivihiilen louhintaa, öljyn ja kaasun alkutuotantoa, jalostamoja, sähköntuotantoa jne. vastakohtana teollisuuden, liikenteen, kotitalouksien jne. energiankäytölle.

¹⁶ Euroopan komission 12. toukokuuta 2003 julkaiseman *World Energy, Technology and Climate Policy Outlook (WETO)* – katsauksen tuotti EU:n tutkimusryhmien yhteenliittymä, johon kuuluvat ENERDATA ja CNRS-IEPE Ranskassa, Bureau Fédéral du Plan Belgiassa ja komission Yhteisen tutkimuskeskuksen laitos Sevillassa, Espanjassa. – Ks. http://194.185.30.69/energysite/gp/gp_pubs_en.html

¹⁷ Ks. kohta 5, *European Competitiveness Report 2002* (Euroopan kilpailukykyraportti 2002).

¹⁸ On pantava merkille, että toteutetaan toimia, joilla edistetään ympäristönäkökohtien sisällyttämistä muihin politiikan aloihin, esimerkiksi EU:n tutkimusohjelmien avulla. Kuudennen puiteohjelman ensisijaisena aihealueena on kestävä kehitys, globaalimuutos ja ekosysteemit, ja siinä

Jäljempänä oleva arviointi esitetään siinä järjestyksessä, jossa eri alojen neuvostoja pyydettiin laatimaan alakohtaisia strategioita. Kun EU:n valtionpäämiehet ja pääministerit käynnistivät Cardiffin prosessin kokouksessaan kesäkuussa 1998, he pyysivät kolmea alaa – maatalousalaa, liikennealaa ja energia-alaa – aloittamaan prosessin. Muita aloja pyydettiin tekemään samoin seuraavissa Eurooppa-neuvoston kokouksissa: kehitysyhteistyö, teollisuus ja sisämarkkinat joulukuussa 1998 ja kalastus, talous- ja rahoitusasiat sekä kauppa- ja ulkopolitiikka (yleiset asiat) kesäkuussa 1999.

Tämän alakohtaisen arvioinnin lähtökohtana on pikemminkin strategian täytäntöönpano kuin strategian laadinta tai sisältö.¹⁹ Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategioita on arvioitava sen perusteella, miten tehokkaita ne ovat asetettuihin sitoumuksiin ja/tai tavoitteisiin nähden.

Kunkin yhdeksän alan arvioinnissa otetaan huomioon tähän mennessä toteutetut toimet, politiikan viimeisimmät kehityssuuntaukset ja korostetaan ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen haasteita ja mahdollisuuksia tulevana vuonna. Pyrkimyksiä ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen edistämiseksi arvioidaan ensisijaisten tavoitteiden perusteella (ks. kunkin alan otsikon jälkeen seuraavat taulukot). Nämä tavoitteet on otettu asiaa koskevissa neuvoston sisällyttämisstrategioissa tehdyistä sitoumuksista, ja niitä on täydennetty myöhemmin kuudennen ympäristöä koskevan EU:n toimintaohjelman, EU:n kestävän kehityksen strategian ja Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelman yhteydessä tehdyillä sitoumuksilla. Tavoitteet ovat kokonaisvaltaisia ja valikoivia, ja niiden perusteella voidaan arvioida tähän mennessä tehtyjä ympäristönäkökohtien sisällyttämisponnisteluja, joissa joskus mennään alkuperäisissä strategioissa tehtyjä sitoumuksia pitemmälle.

keskitytään ympäristöön sekä liikenteeseen ja energiaan. Jäljempänä olevissa taulukoissa esitetään joitakin toimia. Tämän aihealueen kokonaistalousarvio neljälle vuodelle on 2,12 miljardia euroa.

¹⁹ Viimeksi mainittuja käsiteltiin useissa jäsenvaltioiden vuonna 2001 teettämässä selvityksissä.

3.1. Maatalous

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen	
15. marraskuuta 1999	Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä maatalouspolitiikkaan koskeva strategia hyväksytään neuvostossa
24. huhtikuuta 2001	Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä maatalouspolitiikkaan koskevat neuvoston päätelmät annetaan
10. heinäkuuta 2002	
Kesäkuu 2003	Komission ehdotukset yhteistä maatalouspolitiikkaa (YMP) koskevasta väliarvioinnista
Vuoden 2003 loppuun mennessä	Maatalousministerien neuvosto pääsee sopimukseen YMP:n uudistuksesta
	Määräaika, johon mennessä ympäristönäkökohtien sisällyttämistä maatalouspolitiikkaan koskeva strategia olisi pitänyt arvioida
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet	Tähänastinen kehitys

	Komissio	Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Maatalouden terveys- ja ympäristöriskien vähentäminen (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttäminen maatalouspolitiikkaan koskeva alakohtainen strategia 1999, EU KKS ²⁰ , 6. ympäristötoimintaohjelma)	Komission ehdotus KOM(2002) 394: täydellinen tuen ja tuotannon välisen yhteyden purkaminen vuoteen 2005 mennessä, laaja-alaisemmat vaatimukset täydentäville ympäristöehdoille ja täydentäviin ympäristöehtoihin liittyvät pakolliset maatalojen neuvontapalvelut maanviljelijöille	Neuvoston asetuksessa 1782/2003 otetaan käyttöön tuotannosta riippumaton maatalan tulotuki vuodesta 2005 (ja viimeistään vuodesta 2007) alkaen. Maatalan tulotuki ja muut suorat tuet myönnetään edellyttäen, että ympäristö- ja muiden standardien sekä hyviä maatalous- ja ympäristöolosuhteita koskevat vaatimukset täyttyvät (täydentävät ympäristöehdot). Neuvoston asetuksessa 1783/2003 lisätään maaseudun kehittämiss politiikan ympäristöasioihin liittyvää painotusta maatalouden ympäristötoimenpiteiden suuremman yhteisrahoituksen ja (maanviljelijöille vapaaehtoisten) maatalojen neuvontapalvelujen tuen avulla. Yhteisten markkinajärjestelyjen toisessa uudistuspaketissa, josta neuvosto päätti 22. huhtikuuta 2004 (tupakka, oliiviöljy, puuvilla ja humala), vahvistetaan YMP:n uudistuksessa vuonna 2003 tehty suunnanmuutos erottamalla tuki kyseisten alojen tuotannosta.

²⁰

Eurooppa-neuvoston Göteborgissa 2001 hyväksymä EU:n kestävän kehityksen strategia.

Luonnon/maiseman ja luonnon monimuotoisuuden tehokkaampi suojelu (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)	Sitoumus käyttää uuden maaseudun kehittämisohjelman varoja Natura 2000 –alueiden hoitamisen rahoittamiseen	Asetukseen 1783/2003 perustuviin täydentäviä ympäristöehtoja koskeviin vaatimuksiin sisältyvät luonnonvaraisia lintuja ja luontotyyppejä koskevien direktiivien noudattaminen sekä toimenpiteet luontotyyppien ja maisemien säilyttämiseksi. 16 artiklassa mahdollistetaan sellaisten maatalouskäytäntöjen ja suojelutoimien korkeammat tukitasot, jotka täyttävät luonnon monimuotoisuuden suojelua Natura 2000 – alueilla koskevat vaatimukset.
Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Energiakasvipalkkio otetaan käyttöön. Säilytetään mahdollisuus viljellä non food –kasveja kesannoidulla maalla.
Luonnonvarojen kestävä käyttö, mukaan luettuna vesivarojen tehokkaampi käyttö (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Maataloustuen erottamisen asetuksen 1782/2003 perusteella odotetaan johtavan vesivarojen kestävämpään käyttöön.
Maatalouden ympäristöindikaattorien kehittäminen edistymisen seuraamiseksi (lähde: alakohtainen strategia 1999, 6. ympäristötoimintaohjelma)	IRENA ²¹ -hankkeessa laaditaan 35 maatalouden ympäristöindikaattoria, joilla arvioidaan, missä määrin ympäristönäkökohdat on sisällytetty yhteiseen maatalouspolitiikkaan. 35:ä indikaattoria koskevat erittelyt ja kaksi raporttia esitellään vuoden 2004 loppuun mennessä.	

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat tulevat haasteet ja mahdollisuudet

YMP:n uudistus vuonna 2003 edustaa merkittävää askelta eteenpäin ympäristönäkökohtien huomioon ottamista toisaalta toimenpiteiden, joilla sisällytetään ympäristönäkökohdat maatalousmarkkinoihin ja tulopolitiikkaan, sekä toisaalta maaseudun kehittämisohjelmien kohdistettujen ympäristötoimenpiteiden avulla. Seuraava askel on käyttää jäsenvaltioiden nyt saatavilla olevia uusia ja laaja-alaisempia politiikan välineitä parhaalla mahdollisella tavalla, jotta konkreettisesti parannetaan maatalouden ympäristönsuojelun tasoa. Esimerkiksi täydentävien ympäristöehtojen käyttöönottoaminen rohkaisee maanviljelijöitä mukauttamaan käytäntönsä ympäristövaatimuksiin. Maatilojen neuvontapalvelu on tärkeä väline, jolla tehostetaan standardien soveltamista ja hyviin käytäntöihin turvautumista tuotantoprosessissa.

²¹

Ympäristöasioiden yhdentämistä yhteiseen maatalouspolitiikkaan koskevat indikaattorit.

Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen muita mahdollisuuksia ovat seuraavat:

- **Maaseudun kehittämispolitiikan** väliarviointi ja keskustelu uudesta ohjelmakaudesta 2007–2013 tarjoaa mahdollisuuden edelleen vahvistaa maaseudun kehittämisen myötävaikutusta ympäristöpolitiikan tavoitteisiin kuudennen ympäristötoimintaohjelman ja Johannesburgin täytäntöönpanosuunnitelman yhteydessä erityisesti ilmastonmuutokseen, Natura 2000 –alueiden suojeluun ja muihin ympäristöasioihin liittyvissä kysymyksissä. Tässä yhteydessä komission tiedonannossa *Yhteisen tulevaisuuden rakentaminen – Poliitiikan haasteet ja rahoitusmahdollisuudet laajentuneessa unionissa 2007-2013* (KOM(2004) 101 lopullinen) esitetään, että maaseudun tulevassa kehittämispolitiikassa keskitytään kilpailukykyyn ja korostetaan ympäristöasioita ja maaseutua, NATURA 2000 mukaan luettuna, sekä elämänlaatua maaseudulla.
- Vuodeksi 2004 suunnitellun **torjunta-aineiden kestäväää käyttöä koskevan aihekohtaisen strategian** tarkoituksena on vähentää torjunta-aineiden vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön ja, yleisemmin, toteuttaa torjunta-aineiden kestävämpi käyttö, ja vuodeksi 2005 suunnitellun **maaperää koskevan aihekohtaisen strategian** tarkoituksena on edistää maaperän kestäväää käyttöä keskittyen erityisesti eroosion, heikkenemisen, kontaminaation ja aavikoitumisen estämiseen. Yksi keino näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on mukauttaa maatalouskäytäntöjä edelleen.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle **luonnonmukaisen maatalouden** edistämistä koskevasta yhteisön toimintasuunnitelmasta esitellään vuoden 2004 ensimmäisellä puoliskolla.

3.2. Liikenne

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
6. lokakuuta 1999	Liikenteen ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskevan alakohtainen strategia hyväksytään neuvostossa	
21. maaliskuuta 2001	Komission arviointi liikenneneuvoston ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategiasta	
4. ja 5. huhtikuuta 2001	Neuvoston päätöslauselma ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä liikennepoliittikkaan	
12. syyskuuta 2001	Liikennepoliittikkaa koskeva komission valkoinen kirja	
6. joulukuuta 2002	Neuvoston päätelmät ympäristönäkökohtien ja kestäväan kehitykseen liittyvien näkökohtien sisällyttämisestä liikennepoliittikkaan – strategian toiminnallisen osan vuoden 2004 loppuun mennessä tapahtuvaan täytäntöönpanoon ja strategian säännölliseen arviointiin liittyvän sitoumuksen vahvistaminen	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet	Tähänastinen kehitys	
	Komissio	Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Liikennemuotojen välisen tasapainon muuttaminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, liikennepoliittikan valkoinen kirja, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Toimet, joihin on ryhdytty kansallisten rautatiejärjestelmien yhteentoimivuuden ja yhteensopivuuden varmistamiseksi ja yhdistämiseksi muihin liikennemuotoihin – teknisten eritelmien paketti hyväksyttiin vuonna 2002 Komission ehdotus direktiiviksi intermodaalisista lastausyksiköistä, huhtikuu 2003, KOM(2003) 155 Lähimerenkulun edistämistä koskeva komission ohjelma, huhtikuu 2003, KOM(2003) 155 Muutettu ehdotus asetukseksi rautateiden, maanteiden ja sisävesien henkilöliikenteeseen liittyviä julkisen palvelun vaatimuksia ja julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekemistä koskevista jäsenvaltioiden toimista, KOM(2002) 107 Toimenpiteitä Euroopan rautateiden elvyttämiseksi sisältävä kolmas rautatiepaketti. Paketti koostuu tiedonannosta,	Huhtikuussa 2004 hyväksytty toinen rautatiepaketti, johon sisältyy: – Toimet, joihin on ryhdytty rautatiealan uudistamiseksi ja vapauttamiseksi, jotta parannetaan alan kilpailukykyä ja pysäytetään sen käytön väheneminen – paketti (direktiivin 1991/440 muuttaminen) – Toimet, joihin on ryhdytty kansallisten rautatiejärjestelmien yhteentoimivuuden ja yhteensopivuuden varmistamiseksi ja yhdistämiseksi muihin liikennemuotoihin (direktiivien 96/48/EY ja 2001/16/EY muuttaminen) – Euroopan rautatieviraston perustava aset – Turvallisuusedirektiivi (KOM(2002) 21) Yhteisön suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi

	neljästä lainsäädäntötoimenpiteestä ja valmisteluasiakirjasta, joka koskee laajennettua vaikutusten arviointia kansainvälisten matkustajaliikennepalvelujen markkinoiden asteittaista avaamista varten, hyväksytty maaliskuussa 2004, KOM(2004) 139, 140, 142, 143, 144.	tehtyä päätöstä 1692/96/EY muuttava tarkistus, hyväksytty huhtikuussa 2004 Intermodaalisen tavaraliikenteen Marco Polo –tukiohjelma, hyväksytty heinäkuussa 2003 Kuudes TTK-puiteohjelma, hyväksytty vuonna 2002, tuki kestävien liikennejärjestelmien tutkimukselle ja kehittämiselle (aihealueen 6 – kestävä kehitys, globaalimuutos ja ekosysteemit – perusteella).
Liikenteen infrastruktuurin oikeudenmukainen ja tehokas hinnoittelu (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Komission ehdotus verojen ja maksujen kantamista raskailta tavaraliikenteen ajoneuvoilta koskevan eurovinjettidirektiivin muuttamisesta, annettu heinäkuussa 2003, KOM(2003) 448	Rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä sekä turvallisuustodistusten antamisesta helmikuussa 2001 annettu direktiivi 2001/14/EY
Määrälliset tavoitteet ja indikaattorit (lähde: alakohtainen strategia 1999, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Indikaattorit: liikenne- ja ympäristöraportoinnin TERM-järjestelmä (Transport and Environment Reporting Mechanism)	
Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, liikennepolitiikan valkoinen kirja, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Autoteollisuuden kanssa neuvoteltu sopimus, joka tukee sen sitoumusta raja-arvon 140g/km saavuttamiseen vuoteen 2008/9 mennessä: eurooppalaiset ja japanilaiset autonvalmistajat ovat aikataulussa sitoumustensa täyttämässä, korealaiset autonvalmistajat vielä jonkin verran jäljessä	Liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä vuonna 2003 annettu direktiivi 2003/30/EY, johon sisältyy biopolttoaineiden 5,75 prosentin ohjeellinen tavoite dieselöljyn ja bensiinin kulutuksesta vuoteen 2010 mennessä
Muiden ilmansaastepäästöjen vähentäminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, liikennepolitiikan valkoinen kirja, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Neuvoston ja Euroopan parlamentin lopulliset kannat alusten päästöjä koskevaan komission strategiaan, joulukuun 2003 Direktiivin 2003/17/EY antaminen. Direktiivissä otetaan käyttöön tieliikenteen polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevat vaatimukset. Vuoteen 2003 mennessä ainoastaan 5 jäsenvaltiota oli ratifioinut MARPOL-yleissopimuksen laivojen

		aiheuttamaa ilman pilaantumista koskevan liitteen VI.
Liikenteen aiheuttaman melun vähentäminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, liikennepolitiikan valkoinen kirja, 6. ympäristötoimintaohjelma)		On annettu ympäristömelua koskeva direktiivi 2002/49/EY, jossa edellytetään strategisten melukarttojen tekemistä vuoteen 2007 mennessä. Meluun liittyviä toimintarajoituksia yhteisön melualttiilla lentoasemilla koskeva yhteisön kehys – direktiivi 2002/30/EY, mukaan luettuna eniten melua aiheuttavien lentokoneiden (meluluokka 2) liikenteestä poistaminen EU:ssa 1. huhtikuuta 2002 alkaen
Turvallisempi ja puhtaampi meriliikenne (lähde: alakohtainen strategia 1999, liikennepolitiikan valkoinen kirja, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Muutettu ehdotus direktiiviksi jätteiden siirroista KOM(2004) 172. Ehdotus direktiivin muuttamisesta meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuuden osalta KOM(2002) 595. Komission ehdotukset (maaliskuu 2003) kansainvälisten sääntöjen käyttöön ottamisesta, jotta estetään jätteiden ja lastijäämien tahallinen päästäminen aluksilta mereen, ja rikosoikeudellisten seuraamusten määräämisestä alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta vastuussa oleville...	Useiden direktiivien ja asetusten antaminen Erika I ja II –pakettien perusteella vuonna 2001. Näissä otetaan käyttöön meriturvallisuutta koskevia uusia toimenpiteitä öljyvotojen riskien vähentämiseksi. Asetuksen 1726/2003 antaminen. Asetuksessa kielletään raskasöljyjen kuljetukset yksirunkoisilla öljysäiliöaluksilla ja nopeutetaan yksirunkoisten alusten käytöstä poistamista. MARPOL-yleissopimuksen muuttaminen tätä tarkoitusta varten hyväksyttiin joulukuussa 2003. Euroopan meriturvallisuusviraston roolin laajentaminen, Euroopan parlamentin päätös, helmikuu 2004
Liikenteen kasvun erottaminen talouskasvusta (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Eurooppalaista liikennepolitiikkaa koskevassa valkoisessa kirjassa vahvistettujen noin 60 toimenpiteen käyttöönoton toivotaan johtavan liikenteen kasvun ja talouskasvun välisen yhteyden purkamiseen ilman, että ihmisten ja tavaroiden liikkuvuutta joudutaan aiheettomasti rajoittamaan.	STEER: Euroopan älykäs energiahuolto –ohjelman liikenneosa, jonka tarkoituksena on käsitellä liikenne-energia -kysymyksiä.

Päätelmissään 6. joulukuuta 2002 liikenneneuvosto totesi, että *vaikka liikenteen ympäristövaikutusten vähentämisessä on edistytty jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolla, työtä on vielä huomattavasti jäljellä neuvoston strategiassa 1999 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.* Lisätoimien tarve vahvistettiin vuonna 2003 eurooppalaisen ilmastonmuutosohjelman tilanneraportissa (European Climate Change Programme (ECCP) Progress Report), jonka mukaan *kasvihuonekaasujen rajoittaminen liikennealalla edellyttää uusien strategioiden sekä vahvistettujen politiikkojen ja toimenpiteiden kehittämistä tulevaisuudessa. Tämä on tarpeen niiden päästöjen kokonaisvähennysten säilyttämiseksi, jotka saavutetaan ensimmäisen sitoumuksen tavoitteen täyttämisen yhteydessä ja, vielä näkyvämmän, tulevien sitoumusjaksojen yhteydessä.* Liikenteen valkoiseen kirjaan sisältyy joukko toimenpiteitä, joissa yhdistyvät hinnoittelu, maantieliikenteelle vaihtoehtoisten liikennemuotojen elvyttäminen ja kohdennetut investoinnit Euroopan laajuiseen verkkoon. Tämän yhdenmukaisen lähestymistavan tarkoituksena on mahdollistaa vaihtoehtoisten liikennemuotojen markkinaosuuksien palaaminen vuoden 1998 tasolle ja näin muuttaa liikennemuotojen välistä tasapainoa vuodesta 2010 alkaen. Tätä on vaikeampi saavuttaa kuin miltä ehkä näyttää, koska liikennemuotojen välillä on vallinnut ennennäkemätön epätasapaino maantieliikenteen hyväksi viimeisten 50 vuoden ajan. Valkoisen kirjan yhteydessä ehdotettujen toimenpiteiden asianmukainen täytäntöönpano on äärimmäisen tärkeää. Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen muita mahdollisuuksia ovat seuraavat:

- Pyrkimysten jatkaminen liikennemuotojen välisen tasapainon muuttamiseksi erityisesti liikennepolitiikkaa koskevassa valkoisessa kirjassa²² tarkoitettujen toimenpiteiden täysimääräisen täytäntöönpanon avulla.
- Ilmailun ja meriliikenteen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen nopeaa lisääntymistä koskevat keskustelut Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) yhteydessä eivät ole vielä johtaneet konkreettisiin ehdotuksiin. EU:n on ryhdyttävä erityistoimiin päästöjen vähentämiseksi, kuten kuudennessa ympäristöä koskevassa toimintaohjelmassa päätettiin.
- Samaan aikaan **päästöstandardeihin**, erityisesti dieselkäyttöisten henkilö- ja kuorma-autojen pienhiukkaspäästöjä päästöjä ja NO_x-päästöjä koskeviin standardeihin, on kiinnitettävä enemmän huomiota.
- Komissio korosti osuudessaan Göteborgin Eurooppa-neuvoston kokoukseen liikennemuotojen välisen tasapainon korjaamista infrastruktuuri-investointeja koskevan politiikan avulla, joka on suunnattu rautatieliikenteen, sisävesiliikenteen, lähimerenkulun ja intermodaaliliikenteen alalle. Tässä yhteydessä Euroopan laajuisilla verkoilla on merkittävä rooli. Euroopan kasvualoitteen pikakäynnistysohjelman avulla vauhditettu **Euroopan laajuisten verkkojen** (TEN-verkkojen) toteuttaminen on tehtävä ympäristöstandardien mukaisesti. *”Etusijalle olisi asetettava hankkeet, jotka tuottavat merkittävää hyötyä ympäristön kannalta, esimerkiksi hankkeet, jotka edistävät vetytaloutta tai siirtävät kuljetuksia maantieliikenteestä raiteille tai merelle.”*²³ Ensimmäinen askel

²² KOM(2003) 745, 3. joulukuuta 2003, s. 46.

²³ Komission tiedonanto *Euroopan kasvualoitte - Investointi verkkoihin ja osaamiseen kasvun ja työllisyyden hyväksi*, KOM(2003) 690 lopullinen, 11. marraskuuta 2003.

vielä käynnistämättömien hankkeiden prioriteettien määrittelyssä olisi ottaa täysimääräisesti huomioon ympäristöä ja kestävää kehitystä koskevat EU:n sitoumukset.

- Henkilöautonvalmistajien vapaaehtoisten CO₂-sitoumusten väliarviointi suoritetaan vuonna 2003–2004. Yhtenä osatekijänä tarkastellaan mahdollisuutta siirtää eteenpäin yhteisön tavoitetta 120 CO₂/km vuoteen 2012 mennessä. Lisäksi strategian muita pilareita, esimerkiksi autojen verotusta ja merkintöjä, on kehitettävä edelleen.
- Sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, jotka rohkaisevat vähemmän energiaa kuluttavien ja vähemmän pilaannuttavien päästöjä aiheuttavien ajoneuvojen hankintaan, olisi edistettävä.
- Lisätoimenpiteitä merionnettomuuksien ja niihin liittyvien ympäristövaikutusten riskien vähentämiseksi suunnitellaan. Tällaisiin lisätoimenpiteisiin kuuluu Erika III -paketti. Näihin toimenpiteisiin tulisi sisältyä onnettomuuksien jälkeisten tutkimusten oikeudellisen kehyksen ja liikenteen yhtenäisen tiedotus- ja hallintajärjestelmän laatiminen sekä satamavalvonnan vahvistaminen. Lisätoimet ovat tarpeen, jotta voidaan viedä eteenpäin niitä erityisen herkkien merialueiden nimeämistä koskevia sitoumuksia, joita useat jäsenvaltiot ovat tehneet IMO:n kautta.

3.3. Energia

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
Marraskuu 1999 29. marraskuuta 2000 21. maaliskuuta 2001 14. ja 15. toukokuuta 2001 15. ja 16. kesäkuuta 2001 25. marraskuuta 2002	Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä energia-alaan koskeva alakohtainen strategia hyväksytään neuvostossa Komission vihreä kirja <i>Energiahuoltostrategia Euroopalle</i> Komission arviointi alakohtaisesta strategiasta Teollisuus- ja energia-asioita käsittelevän neuvoston päätöslauselma ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä energia-alaan, jossa toisen arvioinnin määräaika asetetaan joulukuuksi 2002 Toinen indikaattorien sarja esitellään Göteborgin Eurooppa-neuvostolle Kestävää kehitystä koskevat neuvoston päätelmät – sitoumus pyrkiä strategian täytäntöönpanoon tavalla, joka tukee kestävän kehityksen huippukokouksessa vuonna 2002 tehtyjä päätelmiä	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet	Tähänastinen kehitys	
	Komissio	Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Energian tehokkaan käytön ja tuotannon edistäminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, energiahuollon vihreä kirja, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)	Komission ehdotus direktiiviksi puitteiden säätämisestä energiaa käyttäviä tuotteita koskevien ekologisen suunnittelun vaatimusten asettamista varten, KOM(2003) 453, annettu elokuussa 2003 Komission ehdotus direktiiviksi energian loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista, KOM(2003) 739, annettu joulukuussa 2003	Direktiivit 2002/31/EY, 2002/40/EY ja 2003/66/EY kotitalouskoneiden energiamerkinnöistä Direktiivi 2002/91/EY rakennusten energiatehokkuudesta, annettu joulukuussa 2002 Direktiivi 2004/8/EY sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämisestä, annettu helmikuussa 2004
Tehokkaiden energian sisämarkkinoiden kehittäminen (mukaan luettuna uusiutuvien energialähteiden hyödyntäjien pääsy markkinoille) (lähde: alakohtainen strategia 1999, energiahuollon vihreä kirja)		Energian sisämarkkinoiden uudelleentarkastelu direktiivien 2003/54/EY (sähkö) ja 2003/55/EY (kaasu) perusteella – enemmän huomiota kuluttajan valinnanmahdollisuuksiin, energiatehokkuuteen ja ensisijaiseen pääsyyn uusiutuviin energialähteisiin
Uusiutuvien energialähteiden kilpailukyvn ja käytön tehostaminen (lähde: alakohtainen strategia 1999, energiahuollon vihreä kirja, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		Direktiivi 2001/77/EY sähköntuotannon edistämisestä uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön sisämarkkinoilla, annettu syyskuussa 2001.

		Direktiivissä asetetaan ohjeelliseksi EU-tavoitteeksi se, että uusiutuvat energialähteet kattavat 22 % sähkönkulutuksesta vuoteen 2010 mennessä. Direktiivi 2003/30/EY liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä, annettu toukokuussa 2003
Ulkoisten kustannusten/ympäristöetujen sisällyttäminen hintoihin (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		Energiatuotteiden verotusta koskeva direktiivi 2003/96/EY, annettu lokakuussa 2003
Energia-alan tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja esittelyn asianmukainen ensisijaisuus Euroopassa (lähde: alakohtainen strategia 1999, energiahuollon vihreä kirja, EU KKS)		Älykäs energiahuolto Euroopassa – yhteisön ohjelma vuosiksi 2003–2006 energiatehokkuuden ja uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian edistämiseksi; kuudes TTK-puiteohjelma, hyväksytty vuonna 2002, tuki kestäviä energijärjestelmiä koskevalle tutkimukselle (ensisijaisen aihealueen 6 – kestävä kehitys, globaalimuutos ja ekosysteemit – perusteella)
Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä kuvaavien indikaattorien kehittäminen edistymisen seuraamiseksi (lähde: alakohtainen strategia 1999, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Indikaattorit: energia-ympäristö-indikaattorit (ERM)	
Myötävaikutus Kioton tavoitteiden saavuttamiseen (lähde: alakohtainen strategia 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Direktiivi 2003/87/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä, annettu lokakuussa 2003

Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen tulevat haasteet ja mahdollisuudet

Energiastrategian toinen arviointi oli määrä suorittaa vuonna 2002. Tämän sijaan energianeuvosto hyväksyi (25. marraskuuta 2002) kestävästä kehitystä koskevat päätelmät, joissa toistettiin, miten tärkeää on saavuttaa tavoite, jonka mukaan vuoteen 2010 mennessä uusiutuvien energialähteiden osuuden on oltava 12 prosenttia bruttoenergiankulutuksesta ja 22 prosenttia bruttosähkönkulutuksesta. Lisäksi neuvosto rohkaisi kestävästä kehityksen mukaisten energijärjestelmien edistämiseen käyttämällä parannettuja markkinasignaaleja ja poistamalla markkinoiden vääristymät, sekä kehotti käyttämään enemmän markkinaehtoisia välineitä energia-alalla.

Energia-alan alakohtaisen strategian täytäntöönpanon osalta neuvosto ilmaisi vakaan tarkoituksensa pyrkiä *[strategian] täytäntöönpanoon [...] tavalla, joka tukee kestävän kehityksen huippukokouksessa²⁴ tehtyjä päätelmiä*. Tämän valossa tulevassa toiminnassa keskitytään seuraaville aloille ja täydennetään energiapolitiikan pitkän aikavälin tavoitteita energian huoltovarmuuden ja energiamaarkkinoiden taloudellisen toiminnan varmistamiseksi:

- **Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön edistämistä koskevan direktiivin** ja muun asiaan liittyvän, vastikään annetun lainsäädännön oikea-aikainen **täytäntöönpano** on ensisijaisen tärkeää. Jäsenvaltioiden nykyiset uusiutuvien energialähteiden tukijärjestelmät voivat tarjota arvokasta käytännön kokemusta erilaisten tukijärjestelmien menestyksestä ympäristön ja talouden kannalta. Ennakoiva politiikka on tarpeen jäsenvaltioissa, jotta uusiutuvat energialähteet voidaan sisällyttää oikeudenmukaisella tavalla vapautetuille sähkön sisämarkkinoille ja jotta tunnustetaan täysin niiden arvo ympäristön ja yhteiskunnan kannalta. Lisäksi on tarpeen edelleen tukea teknologian läpimurtoja uusiutuvien energialähteiden alalla ja tutkimustulosten tehokasta levittämistä energiatehokkuuden alalla markkinaesteiden voittamiseksi.²⁵
- Kun otetaan huomioon energiantuotantoon liittyvien päästöjen merkitys ja jotta lainsäädäntö tuottaisi ympäristön kannalta konkreettisia tuloksia, on tärkeää, että jäsenvaltiot saattavat päätökseen päästökauppaa koskevaan direktiiviin perustuvat kansalliset jakosuunnitelmansa, jotka oli määrä toimittaa komissiolle maaliskuuhun 2004 mennessä, ja kasvattavat pyrkimyksiään Kioton pöytäkirjaan perustuvien taakanjakotavoitteidensa saavuttamiseksi kansallisten ilmastomuutosstrategioiden laadinnan ja toteuttamisen avulla. Lisäksi on harkittava uusia politiikkoja ympäristönäkökohtien sisällyttämiseksi entistä tehokkaammin energiapolitiikkoihin.

²⁴ Toinen kestävän kehityksen maailmanlaajuinen huippukokous Johannesburgissa elo-syyskuussa 2002.

²⁵ Tässä yhteydessä on mainittava, että EU:n jäsenvaltiot olivat Johannesburgin uusiutuvien energialähteiden koalition perustajajäseniä. (Lisätietoja: <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/ctf/home>) (Ks. myös jäljempänä.)

3.4. Teollisuus

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
Marraskuu 1999 14. ja 15. toukokuuta 2001 6. kesäkuuta 2002	Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä teollisuuspolitiikkaan koskeva neuvoston raportti toimitetaan Helsingin Eurooppa-neuvostolle Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä teollisuuspolitiikkaan koskevat neuvoston päätelmät annetaan Neuvoston päätelmät yrityspolitiikasta ja kestävästä kehityksestä – komissiota pyydettiin <i>raportoimaan joka toinen vuosi siitä, miten yrityspolitiikan merkitystä kestäväälle kehitykselle on pystytty edistämään</i>, ja neuvosto alkoi säännöllisesti arvioida sitä, säilyykö tasapaino kestävä kehityksen kolmen pilarin välillä erityisesti eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyn varmistamisen kannalta, ja tehdä mahdollisesti tarvittavia korjaavia toimia koskevia asianmukaisia päätelmiä.	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet	Tähänastinen kehitys	
	Komissio	Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Kemikaalien vaikutusten vähentäminen ihmisten terveydelle ja ympäristölle (lähde: EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)	Kemikaalien rekisteröinnin, arvioinnin, lupamenettelyjen ja rajoittamisen (REACH) uutta sääntelykehystä koskeva ehdotus, KOM(2003) 644, lokakuu 2003 Paristojen ja akkujen kierrätystä koskeva direktiiviehdotus, KOM(2003) 723, tehty marraskuussa 2003	
Ympäristönäkökohtien sisällyttäminen standardointitoimiin ympäristötavoitteiden täyttämiseksi ja kestävä kehityksen tukemiseksi (lähde: ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat neuvoston päätökset 2002, EU KKS)	Tiedonanto <i>Ympäristönäkökohtien sisällyttäminen eurooppalaiseen standardointiin</i>, KOM(2004) 130, helmikuu 2004	
Kestävä kehityksen periaatteiden mukaiset tuotanto- ja kulutusmallit (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämistä teollisuuspolitiikkaan koskevat neuvoston päätökset ja raportit 1999, 2002, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)	Tiedonanto <i>Euroopan matkailualan kestävyyttä koskevat suuntaviivat</i>, KOM(2003) 716, marraskuu 2003 Yhdennetyn tuotepolitiikan laatiminen mukaan luettuna yhdennettyä tuotepolitiikkaa koskeva tiedonanto, KOM(2003) 302, kesäkuu 2003 Tiedonanto <i>Kestävään tuotantoon siirtyminen - Ympäristön pilaantumisen</i>	

	<i>ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämisestä annetun IPPC-direktiivin täytäntöönpanon edistyminen, KOM(2003) 354, kesäkuu 2003</i> Tiedonannossa <i>Teollisuuspolitiikka laajentuneessa unionissa</i> (KOM(2002) 714 lopullinen, joulukuu 2002) tunnustettiin tarve vahvistaa kestävä tuotannon alan politiikkoja Ensimmäinen parhaiden käytäntöjen vaihtoa koskeva BEST-tutkimus ympäristöasioiden hallintajärjestelmistä ja Pk-yrityksistä (2002)	
Kioto pöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaminen (lähde: neuvoston raportti 1999, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Direktiivi 2003/87/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä, lokakuu 2003
Ympäristöteknologioiden kehittäminen (lähde: neuvoston päätös 2002, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)	Ehdotus ympäristöteknologioita koskevaksi toimintasuunnitelmaksi, KOM(2004) 38, tammikuu 2004	

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat tulevat haasteet ja mahdollisuudet

- On ensisijaisen tärkeää, että neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyvät komission ehdotuksen **uudeksi kemikaalipolitiikaksi**. Näin mahdollistetaan REACH-järjestelmän oikea-aikainen voimaantulo.
- Vuonna 2004 annettavaksi suunnitellussa **kestävää tuotantoa** koskevassa tiedonannossa keskitytään siihen, millä tavoin tuottajat sisällyttävät ympäristönäkökohdat (toimenpiteet, joilla vähennetään tuotantoprosessien ja tuotteiden ympäristövaikutuksia) pitkän aikavälin liiketoimintastrategiaansa, ja luovat markkinamahdollisuuksia ympäristönsuojelun ylivertaisen tason avulla.
- Vuodeksi 2005 suunnitellussa **jätteiden synnyn ehkäisemisen ja kierrätyksen teemakohtaisessa strategiassa ja luonnonvarojen kestävä käytön strategiassa** keskitytään keinoihin, joilla edistetään kestävämpää jätehuoltoa, vähennetään jätteiden syntymistä, minimoidaan syntyvän jätteen ympäristövaikutukset sekä lisätään luonnonvarojen tehokkuutta ja vähennetään luonnonvarojen käyttöä.
- Vuodeksi 2004 suunniteltu **innovaatiota koskeva toimintasuunnitelma** innovaatiota koskevan vuonna 2003 annetun komission tiedonannon seurantatoimena myötävaikuttaa puhtaiden tekniikkojen edistämiseen edelleen tammikuussa 2004 hyväksytyn ympäristöteknologioita koskevan toimintasuunnitelman mukaisesti.

- Vuonna 2004 hyväksyttäväksi tarkoitettussa ja nykyisen, vuonna 2005 päättyvän yrityksiä ja yrittäjyyttä edistävän monivuotisen ohjelman korvaavassa **uudessa yritysten kilpailukykyä koskevassa ohjelmassa** vaalitaan edistymistä Lissabonin strategian tavoitteiden saavuttamiseksi, ja tästä syystä siihen kuuluu ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen.

3.5. Sisämarkkinat

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
Kesäkuu 1999	Komission tiedonanto <i>Yhtenäismarkkinat ja ympäristö</i> , KOM(1999) 263	
Marraskuu 1999	Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä sisämarkkinapolitiikkaan koskeva neuvoston raportti toimitetaan Helsingin Eurooppa-neuvostolle	
Maaliskuu 2000	Ympäristönsuojeluun myönnettävää valtiontukea koskevat yhteisön suuntaviivat	
31. toukokuuta 2001	Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä sisämarkkinapolitiikkaan koskeva alakohtainen neuvoston strategia hyväksytään	
4. heinäkuuta 2001	Julkisia hankintoja ja ympäristöä koskeva komission tulkitseva tiedonanto	
14. marraskuuta 2002	Neuvoston raportti ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen sisällyttämisestä kilpailukyky politiikan sisäisiin näkökohtiin – laaja arviointi suunniteltu vuodeksi 2003 EU:n kestävä kehityksen strategian ja kestävä kehityksen maailmanlaajuisen huippukokouksen huomioon ottamiseksi	
Vuoden 2003 loppuun mennessä	Määräaika, johon mennessä kilpailukykyneuvoston oli määrä arvioida strategiaansa	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet		Tähänastinen kehitys
	Komissio	Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Julkiset hankinnat (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskeva neuvoston raportti 1999 ²⁶ , EU KKS)	Julkisia hankintoja ja ympäristöä koskeva tulkitseva tiedonanto, KOM(2001) 0274 Vihreitä hankintoja koskeva käytännön käsikirja, tarkoitettu hyväksyttäväksi direktiivien antamisen jälkeen, ennen kesää 2004	Neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyivät maaliskuussa 2004 julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2004/18/EY (perinteisten alojen direktiivi) ja vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2004/17/EY (yleishyödyllisten palvelujen direktiivi).
Parempi vastaavuus tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden ja ympäristöasioiden välillä (ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskeva neuvoston raportti 1999)		

26

Sisämarkkinaneuvoston raportti Helsingin Eurooppa-neuvostolle. Marraskuu 1999.

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen tulevat haasteet ja mahdollisuudet

Komissio hahmotteli vuosien 2003–2006 painopisteet sisämarkkinastrategiaa koskevassa tiedonannossa (KOM(2003) 238 lopullinen). Ympäristönäkökohtien edelleen sisällyttämistä sisämarkkinalainsäädäntöön koskevat erityisen merkittävät toimet ovat seuraavat:

- Energiaa käyttävien tuotteiden ekologista tuotesuunnittelua koskevan puitedirektiivin hyväksyminen neuvoston ja Euroopan parlamentin toimesta
- Ympäristönsuojeluun myönnettävää valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen arviointi (ajoitus 2004–2007), jotta mukautetaan kehys ympäristöteknologiainvestointien kasvavaan kehittyneisyyteen sekä julkisen ja yksityissektorin kumppanuuden uusiin muotoihin.

Komission olisi myös tehtävä ehdotus henkilöautojen käyttö- ja rekisteröintiverojen veropohjien järjestämiseksi uudelleen, jotta näissä verotusjärjestelmissä otettaisiin paremmin huomioon hiilidioksidipäästöt ja jotta verotusjärjestelmät olisivat yhdenmukaisemmat sisämarkkinoiden kanssa.

3.6. Kehitysyhteistyö

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
Marraskuu 1999	Neuvoston päätelmät ympäristön ja kestävän kehityksen sisällyttämisestä EY:n kehitysyhteistyöpolitiikkaan	
7. marraskuuta 2000	Neuvoston asetus 2493/2000 toimenpiteistä ympäristöulottuvuuden sisällyttämiseksi täysimääräisesti kehitysmaiden kehitysprosessiin	
10. marraskuuta 2000	Neuvoston ja komission yhteislausunto, joka koskee EY:n kehityspolitiikan sitoumusta sisällyttää ympäristönäkökohdat yhteisön kehitysyhteistyövälineisiin	
31. toukokuuta 2001	Strategia ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseksi kehitysyhteistyöpolitiikassa kestävää kehitystä edistävällä tavalla – neuvoston päätelmät	
Vuoden 2004 loppuun mennessä	Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevan alakohtaisen strategian suunniteltu ensimmäinen arviointi	
Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen ensisijaiset tavoitteet		Tähänastinen kehitys
		Komissio
		Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Kehitykseen ja ympäristöön liittyvien synergioiden parempi hyödyntäminen (lähde: alakohtainen strategia 2001, EU KKS, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Vesihuoltoa ja energia-alaa koskevien EU-aloitteiden käynnistäminen, KOM(2002) 132 ja KOM(2002) 408 (syyskuu 2002)
		Metsälainsäädännön soveltamisen valvontaa, metsähallintoa ja puukauppaa koskevan toimintasuunnitelman hyväksyminen, KOM(2003) 251 (toukokuu 2003)
		Virastojen ja yhteisöjen (Maaailmanpankki, DFID, UNDP, EY) yhteisten raporttien <i>Linking poverty reduction and environmental management</i> ja <i>Poverty and climate change</i> julkaiseminen
		Komission tiedonanto <i>Maaseudun köyhyyden torjuminen - Kehitysmaiden maaseudun kehitystä ja luonnonvarojen kestävää hallintaa koskeva Euroopan yhteisön politiikka ja lähestymistapa</i> (KOM(2002) 429 lopullinen)
		Komission laatimat kehitysmaiden ja sademetsien ympäristöalan
		Neuvoston päätelmät metsälainsäädännön soveltamisen valvontaa, metsähallintoa ja puukauppaa koskevasta toimintasuunnitelmasta, annettu 13. lokakuuta 2003 Euroopan parlamentin lausunto 19. tammikuuta 2004
		Neuvoston päätelmät 27. tammikuuta 2003 maaseudun köyhyyden torjumisesta - <i>Kehitysmaiden maaseudun kehitystä ja luonnonvarojen kestävää hallintaa koskeva Euroopan yhteisön politiikka ja lähestymistapa</i>
		Neuvoston päätelmät vesihuollosta kehitysmaissa, 30. toukokuuta 2002

	ohjelmasuunnittelun suuntaviivat 2002–2004 Coopener-tuki aloitteille, joiden tarkoituksena on uusiutuvien energialähteiden ja energiatehokkuuden edistäminen kehitysmaissa osana <i>Euroopan älykäs energiahuolto</i> -ohjelmaa	
Monenvälisten ympäristösopimusten sitoumukset ja velvoitteet otetaan huomioon kehitysyhteistyössä (lähde: alakohtainen strategia 2001, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)	Euroopan yhteisön toinen kertomus biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssille biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta (lokakuu 2002) Tiedonanto <i>Ilmastomuutos ja kehitysyhteistyö</i> , KOM(2003) 85 EU:n ja AKT-valtioiden yhteinen asiakirja kuivuuden ja aavikoitumisen torjumisesta (15. ja 16. toukokuuta 2003) Yhteisön kertomus (toukokuu 2002) aavikoitumisen estämisestä koskevan YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa tukevista toimista	Tiedonanto <i>Ilmastomuutos ja kehitysyhteistyö</i> koskevat neuvoston päätelmät (joulukuu 2003)
Uusien taloudellisten välineiden tarve monenvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanoa varten (Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat tulevat haasteet ja mahdollisuudet

- Vuodeksi 2004 suunniteltu **EU:n kestävän kehityksen strategian arviointi** tarjoaa mahdollisuuden ottaa paremmin huomioon strategian sisäiset ja ulkoiset pilarit.
- Vuodeksi 2004 ajoitettu **Cotonoun sopimuksen perusteella rahoitettavien maakohtaisten strategia-asiakirjojen väliarviointi** tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa ympäristöön ja kehitykseen liittyviä synergioita, joka olisi hyödynnettävä, mukaan luettuna maakohtaisten strategia-asiakirjojen strategiset ympäristötarkastelut ja ympäristöprofiilien laatiminen maakohtaisia strategioita valmisteltaessa.
- **EU:n vesialoitetta** olisi vietävä eteenpäin siirtymällä käytännön toimiin yhteistyössä tärkeimpien sidosryhmien kanssa neuvoston maaliskuussa 2004 AKT- ja EU-maiden vesialan välineen alkurahoituksesta tekemän päätöksen perusteella. **EU:n energia-aloitetta** olisi myös vietävä eteenpäin varmistamalla riittävä rahoitus. Aloitteen olisi

annettava apua energia- ja ympäristöalan välisten yhteyksien tunnistamiseen, jotta voidaan tarjota nykyaikaisia, ympäristön kannalta kestäviä energiapalveluja yleisölle erityisesti Saharan eteläpuolisessa Afrikassa.

- Komission olisi vietävä eteenpäin **metsälainsäädännön soveltamisen valvontaa, metsähallintoa ja puukauppaa koskevaa toimintasuunnitelmaa** erityisesti antamalla asiaa koskeva asetus vuonna 2004, jonka tarkoituksena on toteuttaa kumppanimaista tuotavan puutavaran vapaaehtoinen lupajärjestelmä. Tämän järjestelmän kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arviointi on määrä suorittaa vuonna 2004. Edelleen metsiin liittyen komissio ehdottaa neuvotteluvaltuuksia trooppista puuta koskevan kansainvälisen sopimuksen uudelleenneuvottelemiseksi, joka tapahtuu heinäkuussa 2004.
- Luonnon monimuotoisuutta koskevan taloudellisen yhteistyön ja kehitysyhteistyön toimintasuunnitelman arviointi vuonna 2004 tarjoaa mahdollisuuden käsitellä paremmin luonnon monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä kehitysyhteistyössä.
- Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevan strategian vuodeksi 2004 suunnitellun arvioinnin ja ympäristötuen arvioinnin yhteydessä unionin olisi ensisijaisesti kiinnitettävä huomiota uusien taloudellisten välineiden tarpeeseen monenvälisten ympäristösopimusten ja muiden ratkaisevassa asemassa olevien ympäristöpolitiikkojen täytäntöönpanon helpottamiseksi kehitysmaissa.
- Ympäristönäkökohtien sisällyttämistä kehitysyhteistyöpolitiikkaan koskevassa strategiassa esitetään aikataulu ja indikaattorit. Vuoden 2004 tärkeimpiin toimiin kuuluvat ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskeva koulutus kehitysyhteistyökysymysten parissa työskentelevälle päätoimipaikkojen ja edustustojen henkilöstölle, ympäristöalan palvelupisteen (*environmental helpdesk*) perustaminen, kehitysmaiden ympäristöalaa ja sademetsiä koskevien budjettikohtien arviointi, ohjelmasuunnittelua koskevien uusien suuntaviivojen laatiminen vuosiksi 2005–2006 ja ympäristönäkökohtien sisällyttämistä kehitysyhteistyön alaan koskevan käsikirjan ajantasaistaminen.

3.7. Kalastus

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
16. maaliskuuta 2001	Komission tiedonanto ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevan laaja-alaisesta alakohtaisesta strategiasta	
20. maaliskuuta 2001	Komission vihreä kirja yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistamisesta	
28. maaliskuuta 2001	Biologista monimuotoisuutta koskeva kalastus- ja vesiviljelyalan yhteisön toimintasuunnitelma	
25. huhtikuuta 2001		
28. toukokuuta 2002	Neuvoston päätelmät ympäristönäkökohtien ja kestävään kehitykseen liittyvien näkökohtien sisällyttämisestä yhteiseen kalastuspolitiikkaan	
Vuoden 2005 loppuun mennessä	Komission tiedonanto yhteisen kalastuspolitiikan uudistamisesta ja siihen liittyvistä ehdotuksista; komission toimintasuunnitelma ympäristönsuojeluvaatimusten sisällyttämisestä yhteiseen kalastuspolitiikkaan	
	Komission ensimmäinen kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille yhteisen kalastuspolitiikan ympäristönsuojelun tasosta	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet		Tähänastinen kehitys
		Komissio
		Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Yhteiseen kalastuspolitiikkaan pitäisi nimenomaisesti sisältyä ympäristöön liittyvät, taloudelliset ja sosiaaliset tavoitteet, joita olisi tarkasteltava yhtäläisistä lähtökohdista. Näitä tavoitteita on sovellettava yhteisön ulkoiseen kalastuspolitiikkaan ja erityisesti kehitysmaiden kanssa tehtäviin kalastussopimuksiin (lähde: EU KKS).		Hätätoimenpiteet tiettyjen syvänmeren luontotyyppien kuten koralliriuttojen (esimerkiksi Darwin Moundsin koralliriuttojen) suojelemiseksi pohjatroulauksen vaikutuksilta, komission asetus 1475/2003, laajennettu muilla asetuksilla ja pitemmän aikavälin toimenpiteitä koskevalla komission ehdotuksella KOM(2004) 58
Neuvoston sopimus yhteisen kalastuspolitiikan uudistamisesta (asetus 2371/2002, joulukuu 2002). Tavoitteisiin sisältyy kestävä kehitys edistävien vesivarojen hyödyntämisen varmistaminen.		
Pyyntiponnistuksen vähentäminen kalastusalueilla kestäville tasoille (lähde: ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat komission tiedonannot 2001 ja 2002) vuoteen 2015 mennessä (lähde: Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		Merianturoiden, etelänkummeliturskan ja keisarihummerin kantojen elvytyssuunnitelmia koskevat komission ehdotukset, tammikuu 2004; suurinta sallittua saalista koskeva asetus vuodelle 2004, läntisiä vesialueita koskeva pyyntiponnistusjärjestelmä
		Neuvoston sopimus ja Euroopan parlamentin tuki turskakannan ja pohjoisen kummeliturskakannan elvytyssuunnitelmille ja läntisten vesialueiden pyyntiponnistusjärjestelmille, joulukuu 2003

Ekosysteemiin perustuva lähestymistapa kalastuspolitiikkaan Kalastusmenetelmien parantaminen poisheitettyjen kalojen määrien, tahattomien sivusaaliiden ja elinympäristövaikutusten vähentämiseksi (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskevat komission tiedonannot 2001 ja 2002, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)	.	Neuvoston sopimus ja Euroopan parlamentin tuki eväpyyntikysymyksessä kesäkuussa 2003 – hain evien irrottamisen sääntely laivoilla haikantojen suojelemiseksi Neuvoston sopimus (asetus 812/2004), tehty huhtikuussa 2004, jonka pyrkimyksenä on vähentää valaiden (esimerkiksi delfiinien ja pyöriäisten) joutumista tahattomasti kalastajien sivusaaliiksi
Julkisen tuen poistaminen kalastuslaivaston nykyaikaistamista tai uudistamista varten, lukuun ottamatta turvallisuuden tai tuotteen laadun parantamiseen myönnettävää tukea, joka ei lisää kalastuskapasiteettia (ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskevat komission tiedonannot 2001 ja 2002)		Nykyaikaistamiseen myönnettävien tukien poistaminen vuoden 2004 loppuun mennessä, sovittu YKP:n uudistamista koskevan neuvoston asetuksen 2371/2002 perusteella, Euroopan parlamentin tuki, ja asetus 1438/2003, jossa vahvistetaan tämän päätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännöt
Hallinnon parantaminen sidosryhmien osallistumisen avulla (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämistä koskevat komission tiedonannot 2001 ja 2002, EU KKS)		Neuvoston päätös, tehty 24. toukokuuta 2004, alueellisten neuvoa-antavien toimikuntien perustamista koskevista määräyksistä

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat tulevat haasteet ja mahdollisuudet

Yhteiseen kalastuspolitiikkaan perustuvien komission ehdotusten ja neuvoston joulukuussa 2002 ja joulukuussa 2003 saavuttaman poliittisen yhteisymmärryksen pohjalta pitäisi pyrkiä kohti kestävän kehityksen huippukokouksessa asetettua tavoitetta, joka on kalavarojen kestävän hyödyntämisen varmistaminen vuoteen 2015 mennessä:

- On ryhdyttävä tarvittaviin toimiin **YKP:n uudistamisen toteuttamiseksi** vähentämällä pyyntimääriä, perustamalla ensimmäiset alueelliset neuvoa-antavat toimikunnat vuonna 2004, kehittämällä uusia kalastusalan kumppanuussopimuksia ja sisällyttämällä ympäristönäkökohdat vesiviljelyalan politiikkoihin.
- Niiden lajien ja alueiden määrä, joihin pyyntimäärät vaikuttavat, on kasvussa. Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (International Council for the Exploration of the Sea, ICES) vuoden 2003 raportissa todetaan, että ICES:n Koillis-Atlantilla vuonna 2001 tarkastelemasta 113 kalakannasta vain 18 % oli turvallisten biologisten rajojen sisällä ja että ylikalastus on merkittävä kantojen vähenemisen syy. Tarvitaan toimia pyyntimäärien edelleen vähentämiseksi.
- Pitemmällä aikavälillä unionin olisi pidettävä mielessä ilmastonmuutoksen vaikutukset kantojen kokoon ja jakautumiseen, kun asetetaan politiikan ja toiminnan tavoitteita.

3.8. Talous- ja rahoitusasiat

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
20. syyskuuta 2000	Komission tiedonanto ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä talouspolitiikkaan	
27. marraskuuta 2000	Neuvoston kertomus Nizzan Eurooppa-neuvostolle	
5. maaliskuuta 2002	Strategia ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä talouspolitiikkaan hyväksytään neuvostossa	
Vuosittain	Edistymisen seurantaan ja arviointiin käytettävät talouspolitiikan laajat suuntaviivat (Broad Economic Policy Guidelines, BEPGs)	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet		Tähänastinen kehitys
		Komissio
		Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Luonnonvarojen käytön ja ympäristönäkökohtien aiheuttamien paineiden erottaminen talouskasvusta (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategia 2002, EU KKS)		Ympäristönäkökohtien lisääminen talouspolitiikan laajoihin suuntaviivoihin vuodesta 2001 lähtien Ympäristöindikaattorien sisällyttäminen rakenneindikaattorien luetteloon
Saastuttaja maksaa –periaatteen perusteella luottaminen yhä suuremmassa määrin markkinamekanismeihin ja markkinaehtoiisiin välineisiin ympäristönsuojelun edistämiseksi (lähde: komission tiedonanto 2000, neuvoston raportti 2001 ja alakohtainen strategia 2002, EU KKS)		Energiatuotteiden verotusta koskeva direktiivi 2003/96/EY, annettu lokakuussa 2003
Poliittisten päätösten perustaminen taloudellisten, ympäristöön liittyvien ja sosiaalisten kustannusten ja etujen perusteelliseen analyysiin (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategia 2002 ja neuvoston raportti 2001, EU KKS)		Laajennettua vaikutusten arviointia koskevan järjestelmän käyttöönotto vuonna 2002

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat tulevat haasteet ja mahdollisuudet

- Tammikuussa 2004 voimaantulleen energiatuotteiden verotusta koskevan uuden direktiivin perusteella on ryhdyttävä lisätoimiin **ympäristönsuojelua edistävien joustavien, markkinaehtoisten välineiden käytön vaalimiseksi**. Tätä tarkoitusta varten komissio antaa vuonna 2004 asiaa koskevan tiedonannon.
- Nykyiset talouspolitiikan laajat suuntaviivat, jotka ovat merkittävä tekijä komission kevätraportin valmistelussa ja jotka edellyttävät talouspoliittisen keskustelun aloittamista jäsenvaltioiden kanssa, koskevat vuosia 2003–2005. Vaikka näihin suuntaviivoihin on sisällytetty yleisiä ympäristönäkökohtia vuodesta 2001 lähtien, maakohtaisia ympäristöön

liittyviä suosituksia pitäisi harkita sisällytettäväksi talouspolitiikan laajoihin suuntaviivoihin vuodesta 2005 lähtien silloin, kun on olemassa todisteita kyseiselle maalle ominaisesta ongelmasta ja kun ongelma aiheuttaa huomattavan taloudellisen haasteen tai vaikuttaa talouspolitiikkaan.

- Lisätoimiin pitäisi ryhtyä vuoden 2004 lopussa julkaistavan OECD:n laatiman järjestelyn avulla ympäristön kannalta haitallisten tukien esiintuomiseksi ja harkita niiden poistamista ottaen kuitenkin samalla huomioon niiden sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat ympäristöteknologioita koskevan toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Komission olisi tehtävä ehdotuksia energiaverotuksen kunnianhimoisemmiksi ympäristötavoitteiksi kahden vuoden kuluessa energiatuotteiden verotusta koskevan direktiivin antamisesta, kuten kestävän kehityksen strategiaa koskevassa komission tiedonannossa KOM(2001) 264 esitetään.

3.9. Kauppa- ja ulkopolitiikka

Tilanne

Poliittinen sitoutuminen		
9. huhtikuuta 2001	Yleisten asioiden neuvoston päätelmät ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä ulkoisiin politiikkoihin	
Helmikuu 2002	Komission tiedonanto <i>Kestävään kehitykseen tähtäävä maailmanlaajuinen yhteistyö</i>	
11. maaliskuuta 2002	Strategia ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä ulkoisiin politiikkoihin hyväksytään neuvostossa	
Maaliskuu 2003	Eurooppa-neuvoston päätelmät kestävän kehityksen huippukokouksen seurantatoimista	
Kesäkuu 2003	Thessalonikin Eurooppa-neuvosto – <i>Vihreä diplomatia</i> -aloite	
Vuoden 2003 loppuun mennessä	Suunniteltu strategian ensimmäinen arviointi	
Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ensisijaiset tavoitteet		Tähänastinen kehitys
		Komissio
		Komissio ja neuvosto / Euroopan parlamentti
Edistää ympäristönäkökohtien sisällyttämistä Dohan kehitysohjelmaa ja kahdenvälisiä/alueellisia sopimuksia koskevien kauppaneuvottelujen tuloksiin, selventää monenvälisen kaupan ja ympäristöpolitiikan välistä yhteyttä sekä parantaa ympäristöhyödykkeiden ja –palvelujen markkinoillepääsyä (lähde: alakohtainen strategia 2002, 6. ympäristötoimintaohjelma, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		WTO-neuvottelujen kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arviointien käynnissä oleva kehittäminen Alueellisten ja kahdenvälisten kauppasopimusten kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnit (käynnissä: EU ja Persianlahden yhteistyöneuvosto, talouskumppanuus-sopimukset AKT-maiden kanssa, Euro-Välimeri -sopimukset, EU-Mercosur)
Tarjota teknistä tukea sekä valmiuksien kehittämistä neuvotteluja ja täytäntöönpanoa varten kaupan ja ympäristön välisessä vuorovaikutussuhteessa (lähde: alakohtainen strategia 2002, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		Kestävän kaupan ja innovaation keskuksen (Sustainable Trade and Innovation Centre) käyttöönotto Johannesburgissa tyypin II -aloitteena
Edistää yritysten sosiaalisen vastuun (Corporate Social Responsibility, CSR) laajentamista kauppaa ja investointeja koskevilla päätöksillä vapaaehtoisten kansainvälisten käytäntöjen avulla (lähde: alakohtainen strategia 2002, Johannesburgin kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanosuunnitelma)		Yritysten sosiaalista vastuuta käsittelevän sidosryhmien foorumin (European Multi-Stakeholder Forum) perustaminen vuonna 2002, mukaan luettuna kehitystä, ympäristöä ja kauppaa koskevat pyöreän pöydän tapaamiset

Pyrkimykset sellaisten vientiluottosääntöjen antamiseksi, joihin on vahvasti sisällytetty ympäristönäkökohdat (lähde: alakohtainen strategia 2002, 6. ympäristötoimintaohjelma)		OECD:n suosituksen, joka koskee yhteistä lähestymistapaa ympäristöön ja valtion tukemiin vientiluottoihin (OECD Recommendation on Common Approaches on Environment and Officially Supported Export Credits) hyväksyminen joulukuussa 2003
Ympäristötavoitteiden huomioon ottaminen eurooppalaisessa ulkopoliitikassa (lähde: alakohtainen strategia 2002, 6. ympäristötoimintaohjelma)		Eurooppalainen <i>Vihreä diplomatia</i> –aloite (kesäkuu 2003)
Ympäristökysymysten tuominen näkyvämmiin esiin EU:n suhteissa kolmansiin maihin ja alueisiin (lähde: ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategia 2002)	EY:n ja Kiinan välisten ympäristöä koskevien ministeritason keskustelujen käynnistäminen marraskuussa 2003	Aasia–Eurooppa-kokouksen ympäristöministerien tapaamiset tammikuussa 2002 ja lokakuussa 2003 Eurooppa-neuvosto hyväksyi pohjoista ulottuvuutta koskevan toisen toimintaohjelman lokakuussa 2003. Useiden Euro–Välimeri-alueen ministerikokousten päätelmät (ympäristö, Ateena, heinäkuu 2002; maatalous, Venetsia, marraskuu 2003; ulkoasiat, Napoli, joulukuu 2003)

Ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat haasteet ja mahdollisuudet

- Unionin olisi otettava huomioon se haaste, jonka ilmastonmuutos voi asettaa tulevana vuosikymmeninä lisäämällä luonnonvaroista, erityisesti vedestä, käytävää kilpailua. Tämä haaste tunnustettiin EU:n turvallisuusstrategiassa, jonka joulukuussa 2003 kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi. Luonnonvaroista käytävä kilpailu voi saada aikaan lisää myllerrystä ja muuttoliikkeitä eri alueilla.
- Maaliskuussa 2003 annetun komission tiedonannon hyväksymisen jälkeen kehiteltävänä olevassa **Euroopan naapuruuspolitiikka (Laajempi Eurooppa) –aloitteessa** käsitellään ympäristökysymyksiä. Tässä yhteydessä uuden naapuruuspoliittisen välineen perustamiseen liittyvät pohdinnat tarjoavat mahdollisuuden ottaa huomioon kyseisten maiden erityiset ympäristöhaasteet.
- Ympäristöulottuvuus olisi sisällytettävä suunniteltuun yhteisen eurooppalaisen talousalueen käsitteeseen (Common European Economic Space, CEES), joka hyväksyttiin EU:n ja Venäjän välisessä huippukokouksessa marraskuussa 2003.
- Vastikään perustettua **eurooppalaista Vihreä diplomatia –aloitetta** pitäisi kehittää niin, että se saa EU:n äänen kuuluviin toiminnan tasolla ja vaikuttaa ympäristöä koskeviin

kansainvälisiin neuvotteluihin ja prosesseihin. Aloitteen pitäisi myös vahvistaa tärkeässä asemassa olevien kumppanien välistä ympäristökysymyksistä käytävää keskustelua.

- Komission ja jäsenvaltioiden olisi edelleen edistettävä kauppaa- ja ympäristökysymyksiä **Dohan kehitysohjelman** yhteydessä käytävissä WTO-neuvotteluissa, ja alueellisten ja kahdenvälisten kauppasopimusten ympäristöulottuvuutta olisi vahvistettava erityisesti kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten parannettujen arviointien avulla ja käyttämällä näiden arviointien tuloksia neuvotteluissa.
- OECD:n suosituksen, joka koskee yhteistä lähestymistapaa ympäristöön ja valtion tukemiin vientiluottoihin (OECD Recommendation on Common Approaches on Environment and Officially Supported Export Credits), täytäntöönpanoa olisi vietävä eteenpäin jäsenvaltioiden kanssa ja ryhdyttävä lisätoimiin sen myötävaikutuksen tehostamiseksi, joka vientiluotoilla on kestävään kehitykseen, esimerkiksi uusiutuvista energialähteistä tuotettuun energiaan.

4. YMPÄRISTÖNÄKÖKOHTIEN HUOMIOON OTTAMISESTA SAATAVIEN TULOSTEN PARANTAMINEN

Edellä esitetystä alakohtaisten saavutusten analyysistä voidaan päätellä, että Cardiffin prosessi on tuottanut monenlaisia tuloksia. Myönteistä on, että prosessi on auttanut saamaan aikaan konkreettisia parannuksia joillakin aloilla – uusiutuvia energialähteitä ja energiatehokkuutta koskevat komission aloitteet edustavat kiistatonta askelta eteenpäin tässä yhteydessä. YMP:n uudistus vuonna 2003 ja 2004 myötävaikutti suuresti kehitykseen kohti Cardiffin prosessin tavoitteiden saavuttamista. Cardiffin prosessi on myös nostanut ympäristönäkökohtien sisällyttämisen merkitystä. Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisesta keskustellaan nyt säännöllisesti EU:n tasolla.

Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen sitoumukset on vielä kuitenkin suurelta osin edelleen muutettava ympäristön kannalta konkreettisiksi tuloksiksi. Tähän mennessä Cardiffin prosessi ei ole onnistunut täysin täyttämään sille asetettuja odotuksia. Cardiffin prosessi kärsii seuraavista puutteista:

- **Yleinen johdonmukaisuuden puute:** laatu ja ponnistelut vaihtelevat suuresti aloittain. Kaikki neuvoston kokoonpanot eivät ole sitoutuneet prosessiin yhtä vahvasti. Jotkin strategiat on esitetty loppuun asti laadittujen ympäristösitoumusten muodossa määräaikaioineen, välietappeineen sekä raportointi- ja arviointimekanismeineen. Toiset strategioissa on rajoitettu neuvoston päätelmien kautta esitettyihin aiejulistuksiin, joissa keskitytään enemmän siihen, miten ympäristöpolitiikkaa olisi ajettava kuin ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskeviin sitoumuksiin kyseisillä aloilla. Keinoja johdonmukaisuuden parantamiseksi olisi tutkittava.
- **Poliittista sitoutumista voitaisiin vahvistaa:** useat neuvoston kokoonpanot näyttävät suhtautuvan Cardiffin prosessiin *pro forma -harjoituksena*, jonka Eurooppa-neuvosto on niille asettanut ja jota ne eivät tunne omakseen. Edistymisnopeus näyttää myös vaihdelleen sen mukaan, miten omistautuneita ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseen neuvoston puheenjohtajavaltiot ovat olleet.
- **Suoritus-, täytäntöönpano- ja arviointimekanismeja voidaan parantaa:** tietty hellittämättömyys on epäilemättä tarpeen, koska ympäristönäkökohtien sisällyttämispyrkimykset vaativat aikaa osoittaakseen hyötynsä – aloilla, joilla ympäristönäkökohtien sisällyttämisen strategiat laadittiin ensimmäiseksi, on yleensä saavutettu tuloksia, kuten maatalousalan esimerkki osoittaa. Täytäntöönpanomääräyksillä voidaan kuitenkin edistää tulosten saamista. Esimerkiksi vuonna 2001 hyväksytyssä kehitysstrategiassa esitetään yksityiskohtaisesti toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tulosten saamiseksi kentällä, mukaan luettuna henkilöstökysymykset, tietoisuuden lisääminen ja koulutus. Monet neuvoston kokoonpanot näyttävät kuitenkin mieltäneen Cardiffin prosessin kertaluontoiseksi toimenpiteeksi. Ympäristönäkökohtien sisällyttäminen on kuitenkin dynaaminen prosessi, joka edellyttää säännöllistä seurantaa, arviointia ja ajantasaistamista ollakseen tehokas. Kuitenkin vain muutamissa strategioissa esitetään säännölliset arviointisuunnitelmat. Esimerkiksi vuonna 1999 hyväksyttyyn energia-alan strategiaan sisältyy sitoumus kahden vuoden välein suoritettavasta arvioinnista.
- **Selkeämmät painopistealueet ja keskittymiskohteet ovat tarpeen:** monissa strategioissa on pyritty olemaan liian laaja-alaisia eikä niissä ole onnistuttu selkeästi määrittelemään painopistealueita, joilla keskitetyt toimet voisivat saada aikaan muutoksia.

Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen näyttää kuitenkin sujuvan tehokkaammin aloilla, joille unioni on asettanut selkeät tavoitteet ja välietapit. Esimerkiksi vuoden 1999 energia-alan strategiassa ja vuoden 2001 kehitysstrategiassa korostetaan uudelleen vuosiksi 2010 tai 2015 vahvistettavia tavoitteita (ilmastonmuutosta, uusiutuvia energialähteitä sekä sähkön ja lämmön yhteistuotantoa koskeville toimille ja ympäristöresurssien vähenevän suuntauksen kääntämiseksi). Kehitysstrategiaan ja kalastusalan strategiaan sisältyy myös välietappien taulukko, jossa vahvistetaan toimet ja asetetaan niiden toteuttamisen määräajat. Lisäksi, silloin kun toimivalta asiassa on unionilla, sellaiset tavoitteet, joita vasten edistystä voidaan seurata ja arvioida, ovat usein helpommin saavutettavissa. Monilla aloilla tavoitteet ja tie kohti yhdentymistä ovat usein hämärämpiä. Vaikeasti saavutettavat kompromissit erilaisten kansallisten intressien välillä ja joskus yhtä vaikea kansallisten ponnistusten mobilisointi kompromissien toteuttamiseksi ovat tarpeen.

- **Strategisesta, tulevaisuuteen suuntautuvasta lähestymistavasta voisi olla apua:** tähän mennessä monet tärkeimmistä toimista, joihin on ryhdytty ympäristönäkökohtien sisällyttämisen edistämiseksi EU:n tasolla, ovat olleet reaktioita **kriisitilanteisiin**, kuten jatkuvan taloudellisen toiminnan uhat (kalastus), toistuvat elintarvikeskandaalit (maatalous) tai ekokatastrofit (meriliikenne), sen sijaan, että toimet olisivat olleet seurausta Cardiffin prosessin yhteydessä suunnitelluista ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevia strategioita. Tehokkaampi keskittyminen Cardiffin prosessilla perustetun **strategisen lähestymistavan** kehittämiseen ja toteuttamiseen voisi **parantaa** ympäristönäkökohtien sisällyttämisen **kustannustehokkuutta**. Yleisesti tiedetään, että tulevaisuuteen suuntautuvan suunnittelun avulla strategiset lähestymistavat tarjoavat tehokkaammat riskienhallintamahdollisuudet ja voivat vähentää sekä tulevia vahingoista aiheutuvia kustannuksia että vahinkojen välttämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Nämä puutteet ovat johtaneet uusia toimia koskeviin pyyntöihin. Lokakuussa 2002 ympäristöneuvosto pyysi Eurooppa-neuvostoa vahvistamaan Cardiffin prosessia [...] *kestävän kehityksen saavuttamiseksi erityisesti pyytämällä asianomaisia neuvoston kokoonpanoja käytännössä toteuttamaan talouskasvun erottamisen luonnonvarojen käytöstä ja ympäristön tilan heikkenemisestä neuvoston yhteistyönä (yleiset asiat/ulkosuhteet) Sevillan Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti ja esittämään yhteenvedon ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen liittyvistä toimista ja saavutuksista Eurooppa-neuvoston kevään kokoontumisissa joka toinen vuosi alkaen vuodesta 2003 tai 2004 tarpeen mukaan*²⁷.

Brysselissä maaliskuussa 2003 kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti uudelleen ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen merkitystä kestäväan kehitykseen siirtymistä koskevien EU:n pyrkimysten yhteydessä ja kehotti tätä tarkoitusta varten vahvistamaan Cardiffin prosessia erityisesti laatimalla *alakohtaiset yhteyksien purkamista koskevat tavoitteet*. Kunkin strategian institutionaalisten ja poliittisten yhteyksien spesifisyys pitäisi tietenkin ottaa huomioon tavoitteita asetettaessa sekä Cardiffin prosessin tulevassa kehityksessä.

Eurooppa-neuvoston kevään kokoontumisissa maaliskuussa 2004 korostettiin jälleen ympäristönäkökohtien sisällyttämisen tärkeyttä ja todettiin, että *ollakseen kestäväan kehityksen mukaista, kasvun on oltava ympäristön huomioon ottavaa. Poliitikkojen tehokkaamman*

²⁷ Ympäristöneuvoston päätelmät Euroopan unionin kestäväan kehityksen strategian käytännön soveltamisesta ja Johannesburgissa tehtyjen sitoumusten ympäristöulottuvuudesta (Bryssel, 17. lokakuuta 2002).

yhdentämisen ja kestävämpien kulutus- ja tuotantomallien avulla kasvu on erotettava kielteisistä ympäristövaikutuksista.

5. JATKOTOIMET

Kuten Eurooppa-neuvoston kevään kokoontumisessa maaliskuussa 2003²⁸ todettiin ja vuoden 2003 ympäristöpolitiikan katsauksessa korostetaan, ympäristönäkökohtien huomioon ottamista on tehostettava. Tätä tukee edellä esitetty arviointi. Kun otetaan huomioon huomattavien kielteisten ympäristöpaineiden ja kestävä kehityksen vastaisten suuntausten hellittämättömyys, Cardiffin prosessia on jatkettava, joissakin tapauksissa entistä tehokkaammin. Ympäristönäkökohtien menestyksekkäs sisällyttäminen muihin aloihin edellyttää kuitenkin lisätoimia, joilla tuetaan tätä prosessia ja edistetään ympäristönäkökohtien huomioon ottamista kestävä kehityksen laajemmassa yhteydessä. Seuraavassa osassa esitetään ehdotuksia Cardiffin prosessin tehokkuuden lisäämiseksi yhteisön ja kansallisen tason täydentävillä toimilla, jotta varmistetaan, että prosessi tuottaa ympäristöön liittyviä parannuksia kentällä.

5.1. Cardiffin prosessin elvyttäminen

i) **Cardiffin prosessi tarvitsee selkeän johtajan.** Eurooppa-neuvoston pitäisi antaa selkeä poliittinen signaali siitä, että on tarpeen päättäväisesti pyrkiä ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen Cardiffin prosessin avulla. Eurooppa-neuvostolle pitäisi säännöllisesti tiedottaa edistymisnopeudesta tällä alalla ja näin tarjota sille mahdollisuus uudistaa sitoutumisensa ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen, jotta annetaan tarvittava poliittinen sysäys neuvoston eri kokoonpanojen mobilisoimiseksi tätä tarkoitusta varten.

ii) Maaliskuussa 2003 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti **komissio** toteuttaa Cardiffin prosessin **vuosiarviointin**, jonka tulokset esitetään ympäristöpoliittisessa katsauksessa ja komission kevätkertomuksessa, ja joka on osa Eurooppa-neuvoston kevätkeskustelua.

Olisi myös tutkittava lähestymistapoja, joilla edistetään hyviä käytäntöjä ja parannetaan strategioiden välistä johdonmukaisuutta strategioiden seurannan, arvioinnin ja sisällön ajantasaistamisen muodossa. Komissio laatii yhteisen kehyksen ja suuntaviivat vuonna 2005 ja määrittelee mahdolliset lähestymistavat sekä esittää vaihtoehdot, miten parhaimmin varmistetaan tarpeellinen yhteensovittaminen ja valvonta.

iii) **Alakohtaisten neuvostojen** olisi varmistettava seuraavat asiat:

- Painotetaan **strategian täytäntöönpanon** ja jo tehtyjen sitoumusten täyttämisen **merkitystä**.
- Strategiset tavoitteet muutetaan **selkeiksi toiminnan tavoitteiksi**. Strategioihin olisi sisällytettävä tarkemmin kohdennetut tavoitteet ja välietapit, jotta edistetään ympäristönäkökohtien sisällyttämistä kaikilla aloilla. Systemaattisemmasta ja tarkemmin kohdennetusta lähestymistavasta on hyötyä myös seurannan kannalta. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta ehdotti osuudessaan Eurooppa-neuvoston kevään 2004 kokoontumisen

²⁸

Ks. kohta 57, puheenjohtajan päätelmät, Eurooppa-neuvosto (20. ja 21. maaliskuuta 2003).

valmisteluun, Eurooppa-neuvosto voisi esimerkiksi pyytää neuvoston eri kokoonpanoja vuosittain raportoimaan ilmastomuutoksen torjumiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

- **Toteutetaan strategian seuranta käytännössä:** lisätoimet ovat tarpeen, jotta voidaan kehittää ja käyttää niitä yhteyksien purkamista koskevien alakohtaisten tavoitteiden, välietappien ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevia indikaattoreita (käyttäen perustana liikenne- (TERM), maatalous- (IRENA) ja energia-alalla (ERM) toteutettuja toimia), joita vasten edistymistä kestävä kehityksen saavuttamisessa mitataan²⁹
- **Strategioihin sisältyy ajantasaistus- ja arviointimekanismeja,** jotka mahdollistavat strategioiden mukauttamisen niin, että edistyminen, saadut kokemukset ja asianomaisen politiikan kehityssuuntaukset otetaan huomioon meneillään olevassa täytäntöönpanossa.

Tarkemmin sanottuna:

- **Yleisten asioiden** ja ulkosuhteiden neuvostoa, jonka oli määrä esittää arviointi strategiasta vuonna 2003, olisi kehotettava laatimaan arviointinsa ajoissa. Kehittämisstrategian vuodeksi 2004 suunnitellun arvioinnin yhteydessä strategian tavoite olisi mukautettava Johannesburgin täytäntöönpanosuunnitelmaan, jotta vaikutetaan aktiivisesti tavoitteen saavuttamiseen. Lisäksi arvioinnissa olisi käsiteltävä tarvittavia uusia rahoitusvälineitä monenvälisten sopimusten ja muiden tärkeiden ympäristöpolitiikkojen täytäntöönpanon helpottamiseksi kehitysmaissa.
- Kuten ympäristöneuvoston kokouksessa (17. lokakuuta 2002) korostettiin, **ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskevat pyrkimykset on laajennettava koskemaan muita alakohtaisia politiikkoja.** Ottaen huomioon alojen läheiset yhteydet ympäristöpolitiikkaan, neuvosto nimesi **matkailun, tutkimuksen, koheesiopolitiikan ja koulutuksen** ensisijaisiksi ehdokasaloiksi, joilla toteutetaan ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen liittyviä lisäpyrkimyksiä EU:n tasolla.

5.2. Cardiffin prosessin täydentäminen

Jotta varmistetaan, että Cardiffin prosessi saa aikaan todellisia ympäristön laatuun liittyviä parannuksia ja edistää kestävä kehitystä tuottamisessaan toimissa, on selvää, että prosessin institutionaalista ja ylhäältä alaspäin suuntautuvaa lähestymistapaa on täydennettävä sekä yhteisön että kansallisen tason käytännönläheisemmillä toimilla.

Näiden täydentävien toimenpiteiden tavoitteena olisi muiden tekijöiden mobilisointi yhteisön tasolla ja jäsenvaltioissa tukemaan ympäristönäkökohtien sisällyttämistä ja vahvistaa neuvoston kokoonpanojen ja muiden instituutioiden Cardiffin prosessiin perustuvien pyrkimysten tehokkuutta osoittamalla, että sisällyttäminen on tarpeen, että siitä voi olla molemminpuolista hyötyä asianomaisille aloille ja ympäristölle ja että asianmukaiset välineet ja ratkaisut ovat olemassa ja että niitä voidaan kehittää sisällyttämisen toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa erityisesti seuraavaa:

²⁹ Tätä korostettiin kevään Eurooppa-neuvoston (20. ja 21. maaliskuuta 2003) puheenjohtajan päätelmissä, kohta 57.

5.2.1. Yhteisön tasolla

i) Kaikkia osapuolia hyödyttävien ratkaisujen edistäminen:

On korostettava sitä, **miten ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä voi olla apua muiden alakohtaisten tavoitteiden saavuttamisessa** määrittelemällä kaikkia osapuolia hyödyttävät ratkaisut ongelmiin. Komission olisi yhdessä jäsenvaltioiden kanssa määriteltävä tällaiset ratkaisut ja annettava esimerkit parhaista käytännöistä. Esimerkiksi liikennealalla ruuhkien vähentäminen ruuhka-aikoina ajamisesta perittävien maksujen tai liikennemuotojen välisen siirtymän avulla voi parantaa liikkuvuutta ja vähentää taloudelle aiheutuvia kustannuksia samalla, kun se parantaa ilmanlaatua³⁰. Vähemmän suosittujen alueiden ympäristön laadun parantaminen voi olla merkittävä tekijä yksittäisten investointien houkuttelemiseksi alueelle tai matkailutoiminnan kehittämiseksi alueella, ja se voi tällä tavoin vaalia alueellista kehitystä koheesioeduilla. Ympäristöteknologioiden edistäminen on yksi lupaavista aloista.

ii) Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen toteutettavuuden osoittaminen:

Tämän kanssa rinnan on tarpeen kehittää innovatiivisia **välineitä ja lähestymistapoja, joilla voidaan aktiivisesti vaalia ympäristönäkökohtien sisällyttämistä minimoiden samalla taloudelliset ja sosiaaliset kustannukset**. Vaikka lainsäädäntö on edelleen pääasiallinen keino ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi, sitä on täydennettävä muilla politiikan välineillä tavoitteiden saavuttamiseksi kustannustehokkaimmalla tavalla ja ottaen samalla täysin huomioon taloudelliset ja sosiaaliset näkökohdat. Kuten EU:n kestävä kehityksen strategiassa, kuudennessa ympäristöalan toimintaohjelmassa ja ympäristöteknologioita koskevassa toimintaohjelmassa esitetään, toimenpiteet, jotka johtavat **ympäristökustannusten sisällyttämiseen hintoihin**, tarjoavat yhden nopeimmista keinoista ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen, koska menestyksekkäs hintoihin sisällyttäminen tarkoittaa sitä, että hintasignaalit heijastavat todellisia ympäristökustannuksia ja näin tarjoavat sekä kyseisten alojen taloudellisille toimijoille että päätöksentekijöille mahdollisuuden tehdä tietoon perustuvia valintoja. Kustannusten sisällyttämistä hintoihin helpottaa **markkinaehtoisten välineiden käyttö** ympäristötavoitteiden edistämiseksi, kuten vastikään hyväksytty päästökauppajärjestelmä tai energiatuotteiden verotusta koskeva direktiivi osoittavat. Markkinaehtoisten välineiden käytöstä on monia etuja. Koska kyseessä ovat joustavat mekanismit, ne tarjoavat alakohtaisille toimijoille mahdollisuuden kehittää kustannustehokkaita lähestymistapoja ympäristövaikutusten vähentämiseen. Sisällyttämällä ympäristökustannukset hintoihin mekanismit voivat johtaa käyttäytymisen muutoksiin. Alan toimivalta on kuitenkin pääasiassa jäsenvaltioilla ja joidenkin markkinaehtoisten välineiden täysimittainen käyttöönotto yhteisön tasolla kärsii tästä tilanteesta, kuten verotusalan toimenpiteiden hyväksymiseen tarvittava aika osoittaa.

Muita välineitä, joiden tarkoituksena on myötävaikuttaa ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen, ovat kuudenteen ympäristötoimintaohjelmaan perustuvat **aihekohtaiset strategiat** (maaperät, merialueet, ilmanlaatu, luonnonvarat, jätteet ja kierrätys, kaupunkiympäristö, torjunta-aineet) sekä ympäristöä ja terveyttä koskeva strategia. Nämä strategiat ovat esimerkkejä komission uudesta kokonaisvaltaisemmasta lähestymistavasta ympäristöalan poliittiseen päätöksentekoon. Strategioita kehitettäessä kuultiin laajalti

³⁰ Uudessa ehdotuksessa eurovinjettidirektiiviksi rohkaistaan jäsenvaltioita tiemaksujen eriyttämiseen. Tämä uusi lainsäädäntökehys tarjoaa sen jälkeen, kun neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat sen hyväksyneet, merkittävän mahdollisuuden liikennealan ympäristönsuojelun tason parantamiseen edellyttäen, että jäsenvaltiot käyttävät hyväkseen direktiivin tarjoamat mahdollisuudet.

sidosryhmiä ja työssä ovat mukana asianomaiset politiikan alat, jotta edistetään ympäristönäkökohtien huomioon ottamista ja poliittista lähentymistä. Strategioissa asetetaan selkeät määrälliset tavoitteet ja mahdollisuuksien mukaan edistetään markkinaehtoisten välineiden käyttöä. Strategiat toimivat innovatiivisten lähestymistapojen testialustana.³¹

Laajennetun vaikutusten arvioinnin täysimääräinen täytäntöönpano tammikuusta 2004 alkaen osana parempaa säädöskäytäntöä koskevaa pakettia ja kestäväen kehityksen strategian yhteydessä antaa mahdollisuuden eri politiikan alojen välisten vaikutusten tai synergioiden määrittelyyn ja käsittelyyn, ja helpottaa näin kompromissien määrittelyä ja niistä neuvottelemista. Tähän mennessä saatu kokemus on vahvistanut, että oikealla tavoin käytettynä laajennettu vaikutusten arviointi voi osoittautua tehokkaaksi välineeksi ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen edistämiseksi, kunhan varmistetaan, että kestäväen kehityksen taloudelliset ja sosiaaliset ulottuvuudet otetaan riittävässä määrin huomioon.

iii) Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen tarve:

Ympäristöongelmia ja käytettävissä olevia ratkaisuja koskevan **tietoisuuden lisääminen** voi herkistää yleisöä ja päättäjiä näkemään, miten tarpeellista ympäristönäkökohtien sisällyttäminen edelleen on. Tiedottamisella voidaan myös edistää sidosryhmien osallistumista ympäristöpolitiikan parantamiseen ja rohkaista muutoksiin käyttäytymisessä.

On vahvistettava pyrkimyksiä sellaisten tietojen keräämiseksi ja julkaisemiseksi, jotka koskevat ympäristön tilaa, ympäristöön kohdistuvia paineita ja niiden lähteitä ja sitä, miten kaukana asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on, ja samalla olisi pyrittävä esittämään yhteenveto näistä tiedoista **indikaattorien** avulla.

5.2.2. Kansallisella tasolla

Jotta saavutetaan täysimääräisesti Cardiffin prosessin ja siihen liittyvien pyrkimysten mahdolliset edut ympäristöön ja kestäväen kehitykseen liittyvien parannusten muodossa kentällä, pyrkimyksiä ympäristönäkökohtien sisällyttämisen tehostamiseen EU:n tasolla on tuettava kansallisen tason sitoumuksilla ja toimilla.

Esimerkiksi se, että jäsenvaltiot panevat tehokkaasti täytäntöön **ympäristövaikutusten arviointia** (YVA)³² ja **strategista ympäristöarviointia**³³ koskevat direktiivit, on ratkaisevan tärkeää ympäristönäkökohtien sisällyttämisen edistämiseksi hankkeiden, suunnitelmien ja ohjelmien avulla kansallisella tasolla.

³¹ Strategioiden kehittäminen tapahtuu kahdessa vaiheessa. Vuonna 2003 loppuun saatetun ensimmäisen vaiheen tuloksena annettiin tiedonanto, jossa määritellään käsiteltävät ongelmat ja hahmotellaan ratkaisuehdotukset. Toisessa vaiheessa määritellään tavoitteet sekä erilaiset keinot ja politiikan toimenpiteet. Vaihe saatetaan loppuun vuoteen 2005 mennessä. Kolme strategiaa (maaperät, torjunta-aineet sekä jätteiden syntymisen ehkäiseminen ja kierrätys) saattavat loppuun toisen vaiheen vuonna 2004. Näiden kanssa rinnan kehitetään ympäristöä ja terveyttä koskevaa toimintasuunnitelmaa asiaa koskevan vuonna 2003 hyväksytyn kokonaisstrategian seurantatoimena.

³² Direktiivi 85/337/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11/EY. YVA-direktiivissä edellytetään eri alojen hankkeiden ympäristövaikutusten huomioon ottamista ennen kuin tehdään päätös hankkeen etenemisestä.

³³ Direktiivi 2001/42/EY. Strategista ympäristövaikutusten arviointia koskeva direktiivi tarjoaa mahdollisuuden tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöseuraamusten määrittelyyn ja arviointiin suunnitelmia tai ohjelmia valmisteltaessa, ennen kuin ne hyväksytään.

Lisäksi **ympäristönäkökohtien huomioon ottamista koskeviin käytäntöihin liittyvien kokemusten säännöllinen vaihtaminen kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla** voisi edistää ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen toteuttamista käytännössä. Kaikilla tasoilla on runsaasti (erityisesti paikallisten Agenda 21 –aloitteiden yhteydessä saatuja) kokemuksia, jotka olisi yhdistettävä ja annettava laajemmin saataville. Parhaimmallaan valmisteltavana oleva kansallisten kestävä kehityksen strategioiden ympäristöulottuvuuden arviointi tarjoaa ensimmäisen analyysivälineen lähestymistapojen arviointiin ja hyvien käytäntöjen vaihtamisen korostamiseen ja vaalimiseen. Olisi tutkittava toimenpiteitä, joilla vahvistetaan ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ja kestävä kehityksen alan toimijoiden olemassa olevia verkkoja ja yksinkertaistetaan ja nopeutetaan toimijoiden välistä tietojenvaihtoa. Voitaisiin esimerkiksi harkita sellaisen **interaktiivisen Internet-portaalin** kehittämistä, joka tukee pääsyä asiaan liittyviä kansallisia, alueellisia ja paikallisia kokemuksia koskeviin tietoihin ja kyseisten tietojen päivitystä.

On edelleen poliittisesti sitouduttava näiden lähestymistapojen käyttöön EU:n ja kansallisella tasolla sen mahdollistamiseksi, että ympäristönäkökohtien sisällyttämisprosessi tuottaa lisätuloksia kentällä.

6. PÄÄTELMÄT

Samalla kun tässä arvioinnissa osoitetaan Cardiffin prosessin myönteiset tulokset sekä ympäristönäkökohtien sisällyttämisen nousseen arvostuksen että joillakin aloilla saavutettujen konkreettisten parannusten muodossa, siinä myös viitataan muutamiin heikkouksiin prosessin täytäntöönpanossa. Arvioinnissa muun muassa korostetaan sitä, että on tarpeen parantaa strategioiden johdonmukaisuutta neuvoston kokoonpanojen välillä ja noudattaa sisältöä ja täytäntöönpanoa koskevia hyviä käytäntöjä. Arvioinnissa myös viitataan yhteisön ja kansallisen tason toimenpiteisiin, joilla tuetaan alakohtaisia neuvostoja niiden Cardiffin prosessiin perustuvissa pyrkimyksissä sisällyttää ympäristönäkökohdat politiikkoihinsa ja autetaan maksimoimaan näiden pyrkimysten tuottamat edut konkreettisten ympäristöön liittyvien parannusten muodossa. Kansallisella tasolla tarvitaan myös lisäponnistuksia yhteisön tasolla tehtyjen päätösten täysimääräistä täytäntöönpanoa varten.

Vaikka kestäväan kehitykseen liittyy talous-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikkojen käsitteleminen toisiaan vahvistavalla tavalla, ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen näkyvyyttä on parannettava ja sen on saatava korkeimman tason poliittista tukea. Ympäristönäkökohtien sisällyttämisen olisi oltava säännönmukaisesti kevään Eurooppa-neuvoston kokouksen esityslistalla. Tässä yhteydessä ja maaliskuussa 2003 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmien mukaisesti Euroopan komissio suorittaa **ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen vuosiarvioinnin** ympäristöpolitiikan katsauksen täydentävänä osana, ja arvioinnin tulokset esitetään komission kevätkertomuksessa ja niistä keskustellaan kevään Eurooppa-neuvoston kokouksessa.

Olisi myös tartuttava tuleviin mahdollisuuksiin edelleen edistää ympäristönäkökohtien sisällyttämistä:

- **Vuodeksi 2004–2005 suunnitellussa kestäväan kehityksen strategian arvioinnissa** tarkastellaan vuodesta 2001 alkaen saavutettua edistystä ja määritellään ensisijaiset toimet, joilla varmistetaan tulosten aikaansaaminen. Tämän toimenpiteen avulla EU pystyy määrittelemään, missä ympäristönäkökohtien sisällyttämisen heikkoudet ovat EU:n tasolla (jotka vaikeuttavat EU:n ponnisteluja kestäväan kehityksen vastaisten ympäristösuuntausten hillitsemiseksi), ja esittämään konkreettisia ehdotuksia näiden ongelmakohtien käsittelemiseksi.
- **Vuonna 2005 suoritettava Lissabonin strategian väliarviointi** tarjoaa myös mahdollisuuden tarkastella sitä, millä tavoin ympäristönäkökohtien sisällyttäminen sekä talouden ja työllisyyden kasvu voisivat yhä suuremmassa määrin tukea toisiaan.
- Komissio korostaa kestäväan kehitystä unionin tulevia **rahoitusnäkyymiä** (vuodesta 2007 eteenpäin) koskevassa tiedonannossaan³⁴, joka antaa lisäsysäyksen ympäristönäkökohtien huomioon ottamiselle erityisesti maatalous- ja aluepolitiikassa. Rakennerahastoja ja koheesiorahastoa vuoden 2006 jälkeisenä ajanjaksona koskevan komission asetusehdotuksen, jossa asetetaan uudet suuntaviivat, hyväksyminen vuonna 2004 tarjoaa mahdollisuuden sisällyttää kestäväan kehityksen ympäristö-, talous- ja sosiaalialan pilarit tehokkaammin koheesiopolitiikkaan.

³⁴ Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: *Komission lainsäädäntö- ja työohjelma vuodeksi 2004*, KOM(2003) 645 lopullinen, 29. lokakuuta 2003 (s. 5).

Ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen on ratkaisevan tärkeä tekijä kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Se edellyttää katkeamatonta ja jatkuvaa sitoutumista unionin kaikkien hallintotasojen kaikilta politiikan aloilta.